

Duurzaamheidsverslag 2014

VolkerWessels is de handelsnaam van Koninklijke Volker Wessels Stevin nv

MorgenWonen

MorgenWonen is assembleren op een industrieel platform, in een supersnelle bouwtijd. De woning wordt geassembleerd met hoogwaardige plug and play bouwdelen. Het resultaat is een duurzame woning van hoge kwaliteit. Onderhoudsarm. Energienota nul. Door de standaardisatie al geschikt voor projecten vanaf één woning. Op de foto het MorgenWonen-project in Rijen.

www.morgenwonen.nl

VolkerWessels

VolkerWessels – concernkantoor
Podium 9, 3826 PA Amersfoort
Postbus 2767, 3800 GJ Amersfoort

T +31 88 186 61 86
F +31 88 186 61 87
E informatie@volkerwessels.com
www.volkerwessels.com

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenvatting	6
VolkerWessels in de wereld	9
Van visie naar impact	13
Veiligheid	18
Grondstoffen	23
Werkgelegenheid	28
CO ₂ en energie	33
Omgevingsmanagement	38
Biodiversiteit	40
Integriteit	42
Levenskwaliteit	49
Over dit verslag	50
Bijlage Duurzaamheidscijfers	54
Begrippenlijst	58
Colofon	62

Op deze foto warmte transportnet 'Leiding over Noord'. Dit project stelde VolkerWessels (Visser & Smit Hanab) in de gelegenheid om CO_2 reductie initiatieven in de praktijk te testen en te beoordelen op haalbaarheid en resultaat. De ervaringen van Leiding over Noord zijn gedeeld binnen VolkerWessels en maken inmiddels onderdeel uit van het CO_2 reductiebeleid van Visser & Smit Hanab.

Voorwoord

Namens de Raad van Bestuur

Wij bouwen samen aan een betere levenskwaliteit. Wij geloven in het belang van de mensen achter de opdrachtgever. Woningen bouwen we dus niet alleen voor woningcorporaties, maar voor de bewoners. Bij het aanleggen van wegen en bruggen willen we behalve een tevreden opdrachtgever vooral tevreden omwonenden en verkeersdeelnemers. Netwerken leggen we niet aan voor de provider, maar juist voor de eindconsument. Door te denken aan de eindgebruiker helpen wij opdrachtgevers uiteindelijk het beste.

Het sleutelwoord hierbij is samenwerking. Daarom organiseren wij dialogen met eindgebruikers. Daarom overleggen en discussiëren we met opdrachtgevers. En daarom faciliteren we interne kennisdeling. 'Samen werken aan een betere levenskwaliteit' is dan ook de visie van VolkerWessels. Deze visie levert ook onszelf het meeste op. Want duurzaamheid is business. Omdat wij geloven dat bedrijven die het meeste bijdragen het meest verdienen.

U mag ons afrekenen op de inspanningen die wij in dit duurzaamheidsverslag beloven. Wij zijn allergisch voor niet waargemaakte beloftes!

Leest u mee?

Henri van der Kamp,

Lid Raad van Bestuur, maart 2015

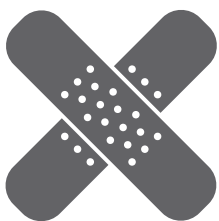

Samenvatting*

Veiligheid

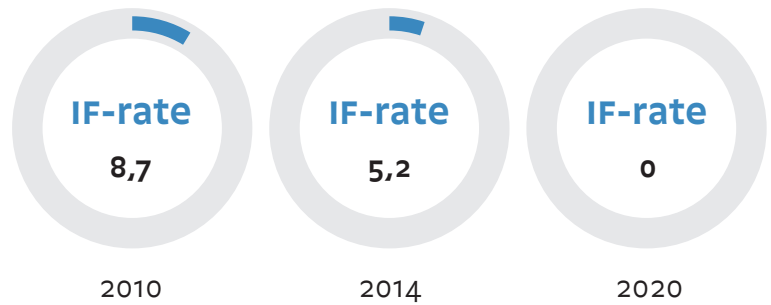
IF rate

5,2

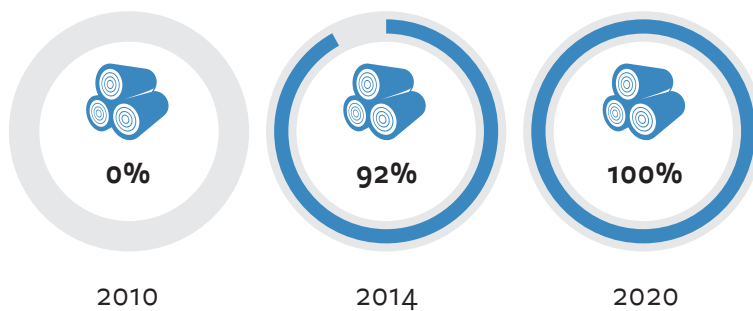
115

Ongevallen met verzuim

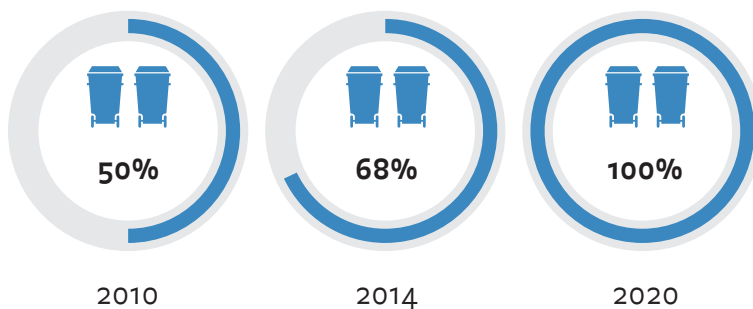

Grondstoffen

Gebruik duurzaam hout

Scheidingspercentage

Inkoop primaire grondstoffen

2015
100%
Hout

2020
-15%

2015
100%
Staal

2020
-15%

2015
100%
Beton

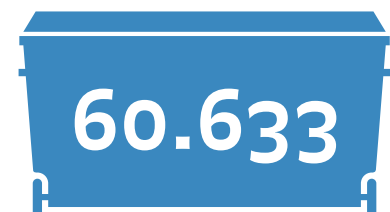
2020
-25%

2015
100%
Asfaltgranulaat

2020
-10%

Afval in ton

* Cijfers in deze samenvatting hebben betrekking op VolkerWessels Nederland

Werkgelegenheid

Doelstelling 2020: certificering op niveau 5 van de PSOBouw

100

Werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt

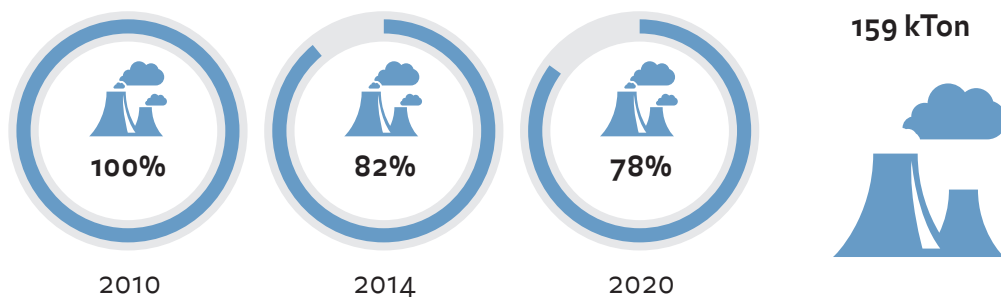

76

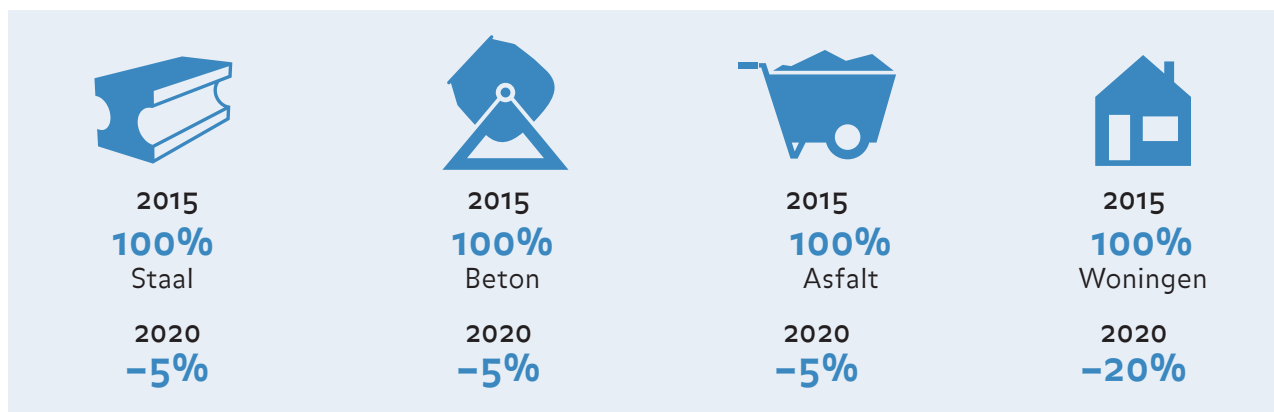
Herplaatste medewerkers

CO₂ en energie

CO₂ uitstoot

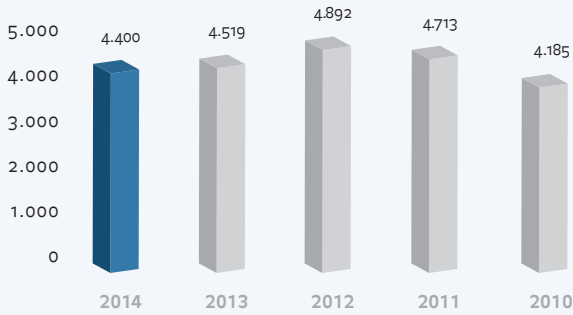

Reductie uitstoot in de keten

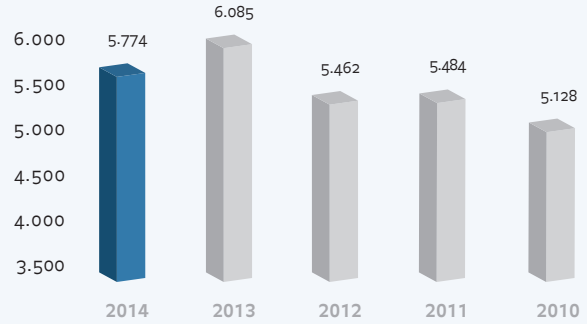
Bedrijfsopbrengsten*

(in miljoenen euro's)

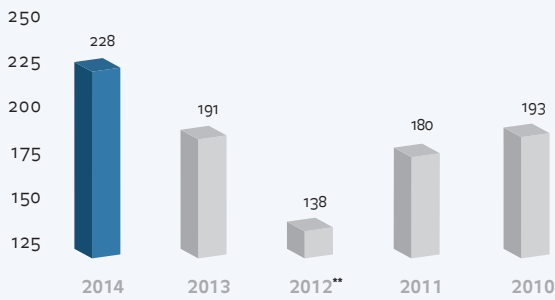
Orderportefeuille*

(in miljoenen euro's)

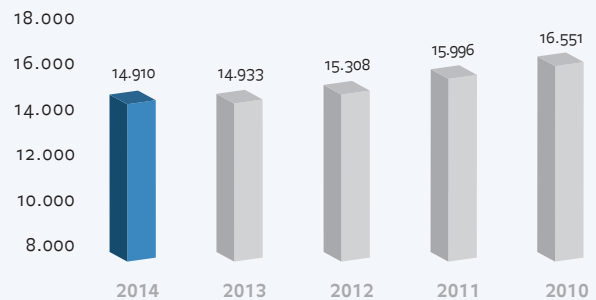
EBITDA*

(in miljoenen euro's)

**2012, excl. waardevermindering

Gemiddeld aantal medewerkers*

Strategie VolkerWessels

VolkerWessels houdt zich bezig met het bouwen aan wonen, werken, mobiliteit, energie en telecom. We ontwikkelen, ontwerpen, bouwen, financieren, beheren en exploiteren en doen dat voor onze stakeholders: klanten, medewerkers, aandeelhouders, leveranciers en de maatschappij in brede zin. Binnen ons concern van decentraal georganiseerde werkmaatschappijen werken wij met circa 15.000 medewerkers.

VolkerWessels is actief in Nederland, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Canada*. Door de spreiding van activiteiten van onze 120 werkmaatschappijen, zowel geografisch als inhoudelijk, hebben wij gezamenlijk een zeer divers geheel aan kennis en specialismen in huis. De werkmaatschappijen zijn georganiseerd binnen drie hoofdsectoren: Bouw & Vastgoed, Infrastructuur en Energie & Telecom.

*Onze activiteiten in de Verenigde Staten en Canada maken geen onderdeel uit van dit verslag en worden verder buiten beschouwing gelaten. Voor meer informatie, zie het hoofdstuk 'Over dit verslag'. Cijfers over 2014 en 2013 zijn conform NL GAAP. 2013 is daarbij omgerekend van IFRS naar NL GAAP voor vergelijkingsdoeleinden. Cijfers 2010 -2012 zijn conform IFRS.

VolkerWessels in de wereld

Onze omgeving verandert in een steeds sneller tempo. Deze complexe, snelle transformaties in de wereld brengen risico's met zich mee. Tegelijkertijd bieden trends in de markt en samenleving ook kansen voor nieuwe producten, diensten, toepassingen en oplossingen die meer maatschappelijke waarde toevoegen. Die risico's en kansen zijn net als thema's in ons duurzaamheidsbeleid onlosmakelijk onderling verbonden en omvatten alle dimensies van duurzaamheid: People, Planet en Profit.

Trend	Wat betekent dit voor VolkerWessels?		Thema
	Risico ¹	Kans	
Economische instabiliteit en crises	<ul style="list-style-type: none"> Onvoldoende toegang tot financiering Onvoldoende investeringen Dalende overheidsuitgaven Toenemende concurrentie en prijsdruk 	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe financierings- en businessmodellen Publiek-private samenwerking Ketenintegratie Hergebruik en hernieuwbare grondstoffen en energie 	Onderstaande thema's
Veranderende beroepsbevolking	<ul style="list-style-type: none"> Werkloosheid Vergrijzing Verminderde arbeidsparticipatie Kwetsbare groepen Onvoldoende aanwas jonge talenten Oplopende (zorg)kosten 	<ul style="list-style-type: none"> Inclusief ondernemerschap Duurzame inzetbaarheid Aanpassen gebouwde omgeving aan veranderende bevolking 	<ul style="list-style-type: none"> Werkgelegenheid Veiligheid Integriteit
Grondstoffenschaarste	<ul style="list-style-type: none"> Hoge energieprijzen Hoge grondstoffenprijzen Waterschaarste Toenemende strijd om landgebruik 	<ul style="list-style-type: none"> Duurzame energie Circulaire grondstofketen Alternatieve toepassingen grondstoffen en afval Combineren functies grond 	<ul style="list-style-type: none"> Grondstoffen co₂-uitstoot en energie Omgevingsmanagement Biodiversiteit
Klimaatverandering	<ul style="list-style-type: none"> Meer extreem weer Verlies van biodiversiteit Instorten ecosystemen Schade aan infrastructuur Gevaar voor volksgezondheid 	<ul style="list-style-type: none"> Duurzame energie Energieneutraliteit Adaptatie gebouwde omgeving Herstellen ecosystemen 	<ul style="list-style-type: none"> co₂-uitstoot en energie Biodiversiteit Grondstoffen Omgevingsmanagement
Terugtrekkende overheid	<ul style="list-style-type: none"> Zwakkere instituties Economische en sociale instabiliteit Dalend vertrouwen Verminderde sociale cohesie 	<ul style="list-style-type: none"> Bijdragen aan levenskwaliteit Publiek-private samenwerking Social enterprise Versterken lokale identiteit 	<ul style="list-style-type: none"> Levenskwaliteit Werkgelegenheid Omgevingsmanagement Veiligheid Integriteit

Om deze maatschappelijke trends in kansen te vertalen, zoekt VolkerWessels nadrukkelijk naar de maatschappelijke meerwaarde die we met onze bedrijfsprocessen kunnen bereiken. Dat vraagt om een 'toekomstbestendig' beleid en een proactieve houding. Het afstemmen van onze doelstellingen en thema's op die trends gebeurt daarom in dialoog en in samenwerking met onze interne en externe stakeholders.

Bron: World Economic Forum, Global Risk Report 2014

Wat betekent dit voor...

Een groot deel van onze economie is nog gebaseerd op primaire hulpbronnen. Door in elke ketenstap slim na te denken over hergebruik worden onze producten een 'grondstoffenbank', leveren zij sociaal en financieel kapitaal. In een circulaire economie zijn primaire hulpbronnen steeds minder nodig: de transitie is begonnen.

- Primaire hulpbronnen
- Waardeketen
- Wonen, werken en mobiliteit als grondstoffenbank

...ons business model?

Om ons werk te kunnen doen, gebruiken we natuurlijke grondstoffen en materialen, kennis en kunde van medewerkers en leveranciers, en financiële middelen. Met deze input realiseren we oplossingen voor maatschappelijke problemen en uitdagingen zoals hierboven beschreven. Hierbij speelt verschuiving van een lineaire naar een circulaire keten en van producten naar functies (wonen, mobiliteit, verbinding) een centrale rol. Om daadwerkelijk bij te dragen aan levenskwaliteit door het bieden van deze functies, moeten we denken vanuit de klant en de eindgebruiker. Verbreding in de waardeketen, onderdeel van onze bedrijfsstrategie, maakt dat wij een steeds grotere rol kunnen spelen in het sluiten en verduurzamen van deze keten. De complexe uitdagingen in de maatschappij vragen om een integraal antwoord, wat betekent dat wij ons als landelijk concern met veel disciplines en specialismen steeds meer grootschalig en interdisciplinair moeten organiseren.

...onze keten?

Onze grootste invloed in de keten zit in de ontwerp- en realisatiefase, waardoor we andere stappen in de keten positief kunnen beïnvloeden:

- **Winning:** Door nieuwe toepassingen te verzinnen voor afval, alternatieve materialen te gebruiken of anders te ontwerpen verminderen we negatieve impact bij winning en voegen we meer economische waarde toe
- **Ontwerp:** Door bij het ontwerp al na te denken over hergebruik blijft de waarde van materialen behouden
- **Productie:** Efficiëntere productieprocessen en slim hergebruik van energie en materiaal verlagen schadelijke uitstoot en de druk op schaarse grondstoffen
- **Realisatie:** Door slim en efficiënt met onze bouwprocessen om te gaan voorkomen we druk op onze omgeving, grondstoffen en energie
- **Gebruik:** Door onze invloed op het ontwerp uit te oefenen kunnen we zorgen voor minder energieverbruik, lagere onderhoudskosten of een prettiger leefklimaat in de gebruiksfase
- **Einde levensduur:** Het expliciet meenemen van het einde van de levensduur tijdens ontwerp en realisatie maakt hergebruik, transformatie en recycling mogelijk

...onze interne organisatie?

Om de geïdentificeerde kansen daadwerkelijk te benutten en uitvoering mogelijk te maken zoeken we naar manieren om maatschappelijke meerwaarde te verbinden aan ons kernproces. Dit betekent aanpassingen in gedrag en/of in onze concepten. In het volgende hoofdstuk lichten we toe wat dit concreet betekent voor onze strategie en beleid, onze besluitvorming en onze interne en externe samenwerking met stakeholders.

Van Asperdt voert onderhouds- en beheerwerkzaamheden uit met 20 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hun achtergronden variëren van dakloos tot burn-out en autisme. Opdrachtgevers variëren van woningcorporaties tot banken en advocatenkantoren.

Van visie naar impact

Innovatieve ideeën die het verschil maken. Op die manier wil VolkerWessels bijdragen aan levenskwaliteit. Dit betekent dat we zoeken naar echte duurzame impact. Beleid en initiatieven die zoveel mogelijk duurzame dimensies tegelijk raken. Zo richt onze innovatie op het gebied van bouwlogistiek (pagina 39) zich op het terugdringen van zowel schadelijke uitstoot als hinder voor de omgeving, en geven we afvalhout een nieuw leven (pagina 25) dankzij de inzet van medewerkers van een sociale werkplaats.

Om die maatschappelijke impact zo groot mogelijk te maken is een duidelijke visie met concrete doelstellingen onmisbaar. Zo weten onze medewerkers en andere stakeholders wat ze kunnen verwachten, wat er van hen verlangd wordt en waar ze ons kunnen helpen. Dit betekent dat we als VolkerWessels een andere rol innemen en niet wachten tot vragen komen, maar zelf met ons antwoord op pad gaan.

‘Wij stellen ons continu de vraag:
Hoe dragen onze activiteiten bij
aan een betere levenskwaliteit?’

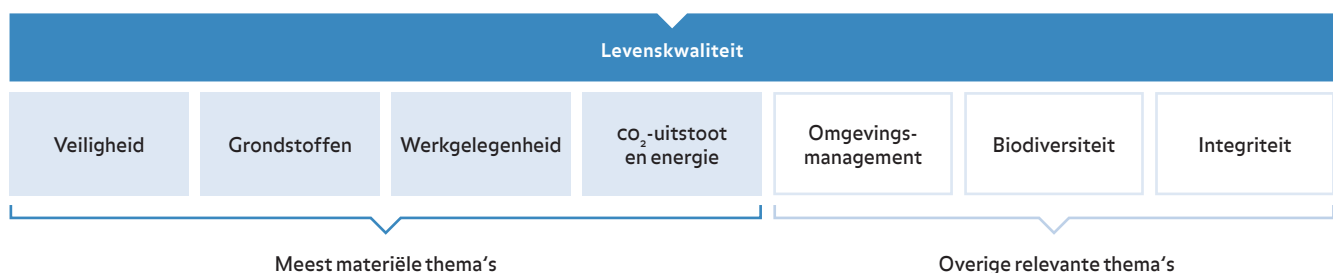
Strategie

Voor die maximale impact hebben we de samenwerking tussen onze werkmaatschappijen en de expertises binnen die werkmaatschappijen nodig. Tegelijkertijd zijn we een decentrale organisatie en zijn ondernemerschap en de zelfstandigheid van onze werkmaatschappijen de belangrijkste bronnen van innovaties. Ons beleid is er daarom op gericht om initiatieven van werkmaatschappijen en medewerkers zoveel mogelijk ruimte te geven en aan elkaar te verbinden. Onze strategie richt zich sterk op pilots waarin we, vaak in het kader van een concreet bouwproject, een idee of kans verder uitwerken en uittesten in de praktijk. Succesvolle pilots veralgemeniseren we en schalen we op naar structureel bedrijfs- of concernbreed beleid.

In onze zoektocht naar een positieve invloed op levenskwaliteit staan onze thema's centraal. Deze thema's hebben we samen met onze stakeholders vastgesteld aan de hand van de volgende criteria:

- Wat is het meest belangrijk voor ons bedrijf én voor de maatschappij?
- Waar kunnen we de meeste invloed op uitoefenen?
- Waar kunnen we met ons beleid de meeste impact mee bereiken?

We kiezen er bewust voor om te focussen op een beperkt aantal thema's met echte impact. Voor deze thema's stellen we langetermijndoelen vast. Tijdens onze stakeholderdialogen hebben we vastgesteld welke thema's de komende tijd de meeste prioriteit hebben. Hier zijn vier meest materiële thema's uit voortgekomen, die voor ons en voor onze stakeholders het meest belangrijk zijn. Het centrale thema levenskwaliteit is leidend en verbindt de andere thema's. Wij stellen ons daarom continu de vraag: 'Hoe dragen onze activiteiten bij aan een betere levenskwaliteit?'

Naam: **Onno Dwars**

Functie: **Hoofd Innovatie en Acquisitie**

Werkmaatschappij: **VolkerWessels Vastgoed**

‘Blijf ons duurzaam uitdagen!’

‘Toen ik zes was, wilde ik burgemeester worden. Om de wereld mooier te maken. Mijn maatschappelijke bevoegenheid en duurzame drive herken ik ook bij steeds meer collega’s en opdrachtgevers. Neem onze betrokkenheid in de Stroomversnelling, waarin we als sector door duurzame renovatie van bestaande woningen een energierekening van €0 ambiëren. Soms gaat ons denken nog net iets sneller dan de techniek. Maar de grote aantallen zijn slechts een kwestie van tijd. We maken grote stappen in betaalbaarheid en maakbaarheid. De volgende stap na de energierevolutie? Ik voorzie integrale proposities waarin huisvestingsoplossingen onderdeel uitmaken van een transitie van de gehele gebouwde omgeving. Denk aan circulaire wijken met **bio based** woningen met een gezond en aantrekkelijk leefklimaat. Misschien geven we straks wel leefbaarheids garanties? Stel je voor dat je aantoonbaar langer leeft dankzij de optimale en gezonde leefcondities in een woning van VolkerWessels. Wat is er mooier dan een spoor van geluk nalaten? Klinkt dat utopisch? Je moet ambitieus zijn. Als je tien jaar geleden een energienotawoning voorspelde, werd je ook voor gek verklaard. De circulaire economie staat misschien nog in de kinderschoenen, maar we zaaien overal. Nu alleen nog een paar stevige regenbuien. De grootste oogst is dat duurzaam denken en handelen gemeengoed is geworden: **business as usual**. Dat is een compliment voor al die gedreven collega’s bij VolkerWessels, die onze duurzame opgaves omarmen. Maar ook voor onze opdrachtgevers. Waar je tien jaar geleden nog op veel weerstand stuitte, verleiden opdrachtgevers ons nu voortdurend tot circulaire oplossingen. Blijf ons uitdagen!’

Beleid 2015-2020

Elk thema kent concrete, meetbare doelstellingen voor de periode 2015-2020. Deze doelstellingen zijn terug te vinden in de thema-hoofdstukken. De werkmaatschappijen vullen deze doelstellingen op hoofdlijnen verder in binnen hun eigen beleid. Om onze visie binnen onze decentrale organisatiestructuur te waarborgen, zijn sturing en het afleggen van verantwoording over duurzaamheidsprestaties van belang. Elk thema kent daarom indicatoren, die we centraal monitoren. Vanaf 2015 wordt deze monitoring strakker. De belangrijkste indicatoren monitoren we niet langer jaarlijks, maar elk kwartaal.

De zogeheten In Control Statements, waarin directies van werkmaatschappijen verantwoording afleggen over beleid en prestaties, bevatten ook vragen over duurzaamheid. In deze Statements geven de werkmaatschappijen nadere uitleg over hun duurzaamheidsprestaties. De Raad van Bestuur monitort en stuurt vanaf 2015 periodiek (voor de belangrijkste indicatoren per kwartaal) op duurzame indicatoren, met behulp van deze Statements, en bespreekt de prestaties met de directies van de werkmaatschappijen. De bonus van directieleden is onder andere afhankelijk van de prestaties op de indicator veiligheid.

‘De bonussen van onze directeuren zijn afhankelijk van prestaties op de indicator veiligheid’

Samenwerking en besluitvorming

We kunnen onze visie niet alleen realiseren. Hiervoor hebben we al onze stakeholders nodig. Zij helpen ons te bepalen wat belangrijk is, waar we de meeste maatschappelijke impact kunnen behalen en wat er van ons wordt verwacht.

Centraal in ons duurzaamheidsbeleid staan de stakeholder-dialogen:

- 1. Strategische dialoog** (jaarlijks): onze bestuurders en externe stakeholders bespreken maatschappelijke trends, thema's en verwachtingen.
Op basis hiervan stellen we onze visie en strategie op hoofdlijnen vast.
- 2. Operationele dialoog** (halfjaarlijks): vertegenwoordigers van onze werkmaatschappijen bespreken samen met externe stakeholders de concrete invulling van de strategie.
Op basis hiervan ondernemen we acties en stellen we programma's op.

Om invulling te geven aan het thema levenskwaliteit hebben we de ambitie om in 2015 een **derde dialoog** te introduceren:

- 3. Dialoog met eindgebruikers** (jaarlijks): in gesprek met eindgebruikers van onze producten en diensten onderzoeken we wat levenskwaliteit voor hen betekent en hoe wij hieraan kunnen bijdragen.
Op basis hiervan evalueren we de mate waarin we voldoen aan onze doelstelling op het gebied van levenskwaliteit.

Een uitgebreide beschrijving van dit nieuwe traject is te vinden in het hoofdstuk Levenskwaliteit.

Naast deze drie dialogen werken we in kleine en grote projecten doorlopend samen met onze stakeholders aan een betere levenskwaliteit. In het onderstaand overzicht hebben we voorbeelden opgenomen van samenwerking met onze belangrijkste stakeholders.

Stakeholder	Voorbeeld van samenwerking
Kennisinstelling	TNO – pilot de Trip (pagina 39)
NGO	IUCN – Otter Challenge (pagina 41)
Opdrachtgever	Rijkswaterstaat – Green Deal beton (pagina 24)
Studenten	Sustainability Challenge (pagina 26)
Sector	Bouwbedrijven – Governance code Veiligheid in de bouw (pagina 20)
Sociale instanties	Sociale werkplaats – van de Bouwplaats (pagina 25)
Omgeving	Bewonersavonden
Wetgever	Nederlandse Wind Energie Associatie – regelgeving windenergie (pagina 35)
Eindgebruiker	Dialogoog met eindgebruiker (pagina 15)

Het centrale beslisorgaan op het gebied van duurzaamheid is het Platform CSR (Corporate Social Responsibility), bestaande uit vertegenwoordigers van de Raad van Bestuur en directieleden uit alle sectoren. De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het beleid en het behalen van de doelstellingen, en controleert de voortgang en resultaten via de cijfers, In Control Statements en de periodieke gesprekken met directies van de werkmaatschappijen. De dagelijkse ondersteuning, coördinatie en facilitering van de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid door de werkmaatschappijen is in handen van de Afdeling CSR. De Afdeling CSR rapporteert aan het Platform CSR en de Raad van Bestuur over de voortgang.

Kennisdeling

VolkerWessels is een divers bedrijf met een breed scala aan mensen die stuk voor stuk weer werkzaam zijn aan vele diverse onderwerpen. Dit vormt een schat aan informatie. Het delen van kennis tussen personen, afdelingen en organisaties is van groot belang voor kennisfitheid. We willen voorop blijven lopen in kennisontwikkeling en sturen daarop door het faciliteren van innovatiemarathons, online platforms en andere momenten waar mensen elkaar ontmoeten en kennis en ervaring kan worden gedeeld.

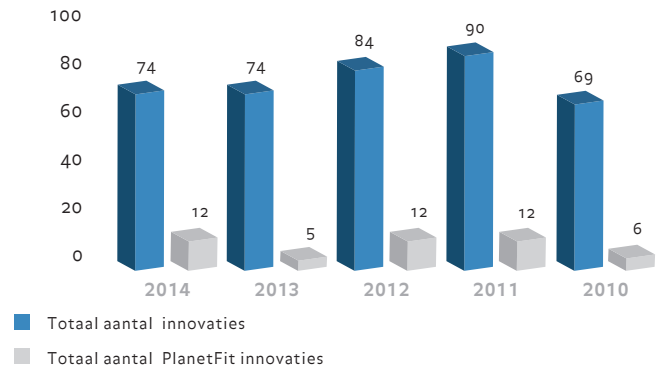
Rol in de keten

Om de eindgebruiker zo goed mogelijk te helpen wordt steeds duidelijker dat we als keten en niet als ketenonderdeel moeten opereren. We kijken als VolkerWessels daarom steeds vaker door de bril van de keten naar onze producten, in plaats van alleen als organisatie. We overleggen bijvoorbeeld met de gehele betonketen, van grondstofleverancier tot sloper, over het verduurzamen van het product beton.

Ergens verantwoordelijk voor zijn is echter iets anders dan ergens verantwoordelijkheid voor nemen. Wat doen wij bijvoorbeeld wanneer het instellen van een leverancierscode niet genoeg blijkt en als bedrijven hier ondanks hun toezeggingen niet aan blijken te voldoen? Controleren wij alle bedrijven op deze basisvoorwaarden of steken we onze energie in het selecteren op duurzaam onderscheidend vermogen? Om hier de juiste modus in te vinden overleggen we meerdere malen per jaar met ketenpartners in strategische dialogen en de eindgebruikersdialoog, en sturen wij op ketendoelstellingen.

‘Ergens verantwoordelijk voor zijn is iets anders dan ergens verantwoordelijkheid voor nemen’

Innovatie

Sturen op innovatie: PlanetFit

Het stimuleren van innovatie is van groot belang. We gebruiken ons PlanetFit-label om duurzame innovaties binnen het concern bekend te maken en aan te moedigen. Om te kunnen sturen meten we het aantal innovaties en aantal PlanetFit innovaties. Voor deze laatste indicator was onze doelstelling een toename van 20% ten opzichte van 2011. Deze doelstelling hebben we helaas niet gehaald, omdat we enige tijd minder sterk op PlanetFit hebben ingezet. Het aantal innovaties blijft ook in de komende jaren een belangrijke indicator.

Daarnaast besteden we aandacht aan het binnenhalen van kennis door deel te nemen aan initiatieven en samen te werken met kennispartners. Op deze manier dragen we bij aan kennisontwikkeling binnen ons bedrijf én in de maatschappij. In 2014 is zo deelgenomen aan de Sustainability Challenge, waar studenten zich over verschillende duurzaamheidsvraagstukken uit het concern hebben gebogen, zoals de circulaire woonwijk en duurzame mobiliteit. In het ontwikkelen van ons concept voor bouwlogistiek werken we samen met TNO en verschillende hoge scholen. Als actief deelnemer bij de Groene Zaak werken we in een coalitie aan het verzamelen en delen van kennis rondom sociale waardecreatie, die we gebruiken voor de invulling van ons nieuwe thema levenskwaliteit.

Van beleid 2014 naar beleid 2020

De bestaande doelstellingen waren vastgesteld voor de periode 2009-2014. Daarom zijn er in 2014 nieuwe doelstellingen voor de periode 2015-2020 geformuleerd. Er is een aantal thema's die een nieuwe naam of een andere definitie hebben gekregen. Daarnaast heeft het thema 'levenskwaliteit' een overkoepelende functie gekregen: alle andere thema's dienen hieraan bij te dragen.

De indeling 'Markt, Medewerkers, Milieu, Samenleving' hebben we losgelaten. We zien dat duurzaamheidsthema's steeds complexer worden en steeds meer onderling verbonden zijn, waardoor het moeilijker wordt om deze in één categorie te plaatsen. Daarnaast zoeken wij zelf ook naar de win-win-win oplossingen: positieve impact binnen alle drie de duurzame dimensies (én economisch én ecologisch én sociaal).

	Thema oud	Thema nieuw
Markt	Innovatie	Onderstaande thema's
	Toeleveringsketen	
Medewerkers	Veiligheid & Gezondheid	Veiligheid
	Integriteit	Integriteit
	Diversiteit	Werkgelegenheid
	Training & Ontwikkeling	
Milieu	co ₂	co ₂ en energie
	Grondstoffenbeheer	Grondstoffen
	Biodiversiteit	Biodiversiteit
Samenleving	Omgevingsmanagement	Omgevingsmanagement
	Community Investment	
	Levenskwaliteit	Levenskwaliteit
	Social return	Werkgelegenheid

Naam: **Fokko de Bruine**

Functie: **Senior beleidsadviseur**

Organisatie: **Leger des Heils**

'Participatie positief voor iedereen'

'Bij het Leger des Heils dienen we ongeveer 35.000 personen. Mensen die om welke reden dan ook even buiten de boot vallen. Ons doel voor deze groep is om 'het gewone leven te herstellen'. 70% van onze mensen is in principe inzetbaar op de arbeidsmarkt. We zien onszelf dan ook niet langer puur als zorgorganisatie. Natuurlijk bieden we de helpende hand, maar niet meer vrijblijvend. Participatie staat centraal. Er mag best iets tegenover onze opvang en zorg staan. Daarom wordt onze werktak steeds groter. Van laag tot hoog opgeleid, van schoonmakers tot bedrijfseconomen... we hebben mensen van diverse komaf. Jobcoaches zoeken naar ontwikkelingsmogelijkheden voor hen. Betaald of onbetaald. Deelnemen aan de maatschappij, daar gaat het om. Maar zomaar van straat naar een werkomgeving gaat niet. Dat vraagt om begeleiding. En dat kunnen wij natuurlijk niet alleen. Daar hebben we partners bij nodig. Een bedrijf als VolkerWessels bijvoorbeeld. Bij de inkoop van materialen en diensten selecteren we bedrijven op duurzaamheid en sociaal beleid. Zo kwamen we voor bouw en verbouw van onze panden bij VolkerWessels uit. Nu nemen we samen de volgende stap. Met zo veel werkmaatschappijen zijn er binnen het bedrijf volop mogelijkheden, die aansluiten bij de competenties en interesses van onze mensen. Van het opruimen van de bouwplaats tot een functie op kantoor. Het geeft hen veel meer voldoening dan onze gebruikelijke dagbesteding. En voor VolkerWessels is het een goede manier om de Prestatieladder Socialer Ondernemen (psO) te beklimmen. Een mogelijkheid om aan de minimaal 5% werknemers te komen met een afstand tot de arbeidsmarkt, die de participatiewet voorschrijft. VolkerWessels krijgt hele andere mensen in het vizier. De samenwerking is positief voor alle betrokkenen.'

Veiligheid

Veiligheid staat bij ons op nummer één. Aan veiligheid doen we geen concessies. We werken daarom volgens het principe: we werken veilig of we werken niet.

We streven naar een bedrijfscultuur, waarin veiligheid voortdurend in ons bewustzijn is verankerd. Gezamenlijke regels zijn niet voldoende. Daarom focust onze **veiligheids campagne wave** (Wees Alert! Veiligheid Eerst!) zich op het vergroten van het veiligheidsbewustzijn binnen ons hele concern. Van de bouwplaats tot de directie: veilig werken is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit is een groeiproces van meerdere jaren, en is

pas geslaagd als er geen ongelukken meer zijn (zie meer hieronder over ons **'zero accidents' beleid**). Voor ons beperkt veiligheid zich niet tot onze eigen organisatie. VolkerWessels kijkt daarom samen met onze partners naar de integrale veiligheid in de gehele keten: van leverancier tot opdrachtgever, omgeving en eindgebruiker. Dit doen we bijvoorbeeld in het kader van de **Governance Code 'Veiligheid in de Bouw'** en met onze **bouwlogistieke innovaties**, die zorgen voor meer veiligheid rondom de bouwplaats op (zie pagina 39).

Doelstelling 2014

- ✓ Periodieke voortgangsbespreking verbeterdoelen tussen Raad van Bestuur en directies
- ✓ Doorontwikkelen corporate veiligheidsbeleid in samenwerking met het Platform Veiligheid
- ~ Realiseren stijging op de Veiligheidsladder van 3 naar 3,5 (wordt trede 4)

✓ Behaald ~ In uitvoering ✗ Niet behaald

Doelstelling 2020**

- Verder uitrollen centrale registratie ongevallen
- Concernbreed doorvoeren veiligheidspaspoort
- Actief meewerken aan ontwikkeling van producten volgend uit de Governance Code 'Veiligheid in de Bouw'
- Onderaannemers betrekken bij wave

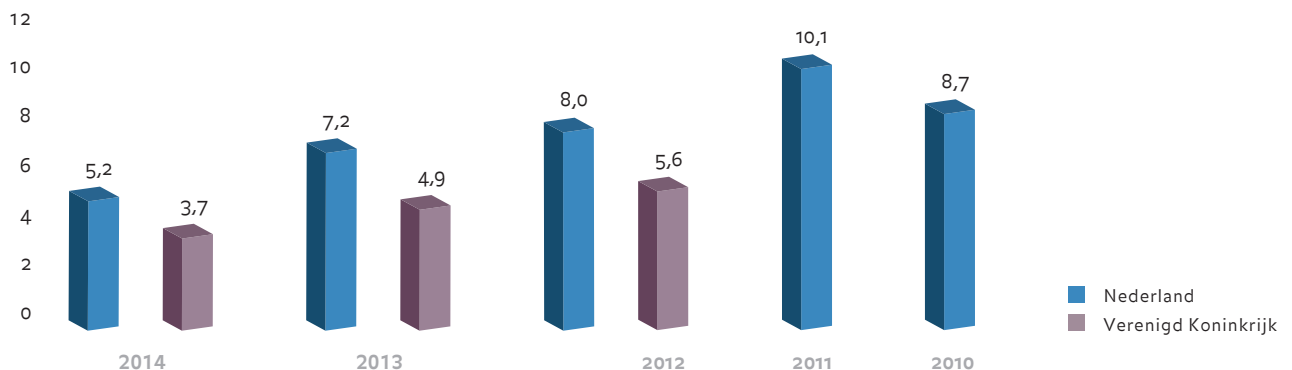
** Voor de doelstellingen op het gebied van veiligheid geldt dat we deze eind 2015 grotendeels afgerond willen hebben. Na evaluatie in 2015 zullen deze doelstellingen verder worden aangescherpt.

'We werken veilig of we werken niet!'

IF rate*

(in percentages)

* Hierover heeft KPMG assurance verleend, behalve over de veiligheidscijfers over 2010.

wave: Wees Alert! Veiligheid Eerst!

Het wave-programma heeft als doel het veiligheidsbewustzijn binnen de gehele organisatie te vergroten (zie ook het interview op pagina 19). wave kent naast 7 kernwaarden een aantal veiligheidsregels, die altijd en voor iedereen gelden, en die op alle VolkerWessels locaties in Nederland zichtbaar gemaakt worden via o.a. posters, banners en borden. Onze individuele bedrijven vertalen wave naar een eigen aanpak voor hun bedrijf, die opgenomen wordt in hun jaarplan en goedgekeurd wordt door de Raad van Bestuur. De sector Bouw en Vastgoed Nederland (BVGO) heeft een sectorbreed stappenplan 2014-2017 met minimumeisen voor alle bedrijven vastgesteld. Één van de eerste initiatieven is een landelijke wave-dag voor de gehele sector.

Verantwoording, prestaties en beloning

Onder leiding van de Raad van Bestuur ziet het Platform Veiligheid toe op de doorontwikkeling en de uitvoering van het veiligheidsbeleid en het wave-programma. Veiligheid is een vast onderdeel op de agenda bij alle managementvergaderingen. De veiligheidscijfers en het veiligheidsbeleid zijn ook standaard agendapunten in de kwartaalgesprekken tussen de Raad van Bestuur en de directies van de werkmaatschappijen. Hierin worden verklaringen voor en maatregelen ter verbetering van de veiligheidsprestaties besproken. Daarmee hebben we onze doelstelling voor 2014 op dit punt gerealiseerd. De beloning van directies is gedeeltelijk afhankelijk van deze prestaties.

Onze belangrijkste indicator is de Incident Frequency Rate (IF rate). De afgelopen jaren zagen we een dalende lijn in de IF rate, die zich in 2014 doorzet. Deze sterke daling wordt deels verklaard door veiligheidsprogramma wave. Een ander deel van deze verklaring zit in een verscherpte monitoring: ook het aantal gewerkte uren werd dit jaar geregistreerd, in plaats van de conservatieve inschatting die we vorig jaar maakten. Hierdoor werd het IF cijfer over een groter aantal uren berekend.

Onze werkmaatschappij VolkerRail is momenteel gecertificeerd op trede 3 van de Veiligheidsladder van ProRail. De doelstelling om door te groeien is bijgesteld naar trede 4 (in plaats van 3,5), conform de niveaus van de ladder. Deze hogere doelstelling hebben we in 2014 helaas nog niet gerealiseerd, maar hopen we in 2015 te behalen. In 2014 werd daarnaast ons project OVSAAL als eerste project gecertificeerd op trede 3 van de ladder.

Naam: **Rosa Groenewegen**

Functie: **Projectcoördinator WAVE**

Werkmaatschappij: **Van Hattum en Blankevoort**

'Wees Alert! Veiligheid Eerst!'

'Hé, dat is niet wave!' Die uitspraak van een collega sluit feilloos aan bij het doel van onze campagne: het vergroten van het veiligheidsbewustzijn binnen ons bedrijf. Veiligheidsregels alleen zijn niet voldoende om incidenten te voorkomen. De aandacht voor veiligheid groeit. Denk aan ontwikkelingen bij opdrachtgevers als de Veiligheidsladder van ProRail en het programma SPIC bij Rijkswaterstaat. Ook de signalen vanuit de Raad van Bestuur van VolkerWessels waren overduidelijk. Prikkel genoeg voor onze veiligheids campagne Wees Alert! Veiligheid Eerst! (wave). VolkerWessels heeft de naam wave geadopteerd. De werkmaatschappijen hebben input geleverd voor de corporate campagne en vullen wave vanuit hun eigen business, markten en bedrijfscultuur in. Iedereen reageert op andere prikkels. Zo kennen wij binnen Van Hattum en Blankevoort onder andere workshops, trainingen, een cartoonboek en een wave-team met ambassadeurs, die tegelijkertijd onze voelsprietten in de organisatie zijn. De kracht van de campagne is dat het alle collega's aangaat: van de voor- en vakmannen tot de directie. En van de bouwplaats tot kantoor. Een ander belangrijk element is de eigen verantwoordelijkheid en invloedssfeer. Wat doe ik nu aan veiligheid? En wat zou ik moeten doen aan veiligheid? Een cultuurmeting leert dat de aandacht en het bewustzijn groeien en dat veiligheid bespreekbaarder is geworden. Tegelijkertijd moeten we nog doorpakken in het elkaar aanspreken. Ook een verticale integratie, waarin collega's uit verschillende lagen van de organisatie kennis en ervaring uitwisselen, staat op de agenda. Maar wave is nooit 'af'. Veiligheid is een voortdurende uitdaging. Je kunt niet een dagje overslaan. Dat betekent: herhalen, herhalen, herhalen. Wees Alert! Veiligheid Eerst!'

‘Kennis uit de sector en de wetenschap helpt ons bij het ontwikkelen van een ‘zero accidents’-beleid’

Onze veiligheidsregels

- Gebruik de voorgeschreven persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's)
- Zorg voor een veilige afzetting van de werkplek
- Gebruik de juiste (goedgekeurde) arbeidsmiddelen en gereedschappen
- Zorg voor een opgeruimde werkplek
- Doe een LMRA (Laatste Minuut Risico Analyse)
- Niet werken of rijden onder invloed van alcohol en/of drugs
- Niet roken buiten de daarvoor bestemde gebieden

Kernwaarden Veiligheid

Consequent	Veiligheid is onderdeel van alles wat we doen
Verantwoordelijk	Ik ben verantwoordelijk voor mijn eigen veiligheid en die van anderen
Leerbereid	Ik wil leren van ongevallen en bijna-ongevallen
Open	Ik spreek anderen aan op onveilig gedrag en veiligheid
Actie	Ik stop onveilig werk; zo nodig leg ik het werk stil
Respect	Ik accepteer dat ik aangesproken word op veiligheid
Eerlijk	Ik meld alle ongevallen en bijna-ongevallen

Highlights 2014

- De sector BVGO organiseerde de landelijke WAVE-dag
- Directies informeerden onze medewerkers over veiligheidscijfers.
- De bedrijven gingen op projectlocaties aan de slag met het thema ‘orde en netheid’
- Nieuw online kennisplatform voor kennisdeling binnen en tussen sectoren met alle (leer)documenten per sector
- Intern veiligheidsjaarverslag en (kwartaal)nieuwsbrief
- Pilot WAVE-app bij één werkmaatschappij
- Externe veiligheidstrainingen via VolkerWessels Academy

‘Zero accidents’-beleid

VolkerWessels werkt mee aan een wetenschappelijk internationaal onderzoek van TNO in het kader van het ‘Zero Accidents Netwerk’ (zie het interview op pagina 45). Het delen van kennis binnen dit netwerk helpt bij het ontwikkelen van een ‘zero accidents’-beleid. Sinds 2014 registreren we alle ongevallen met verzuim in Nederland centraal, zodat we inzicht krijgen in veel voorkomende issues en de effecten van ons beleid. Het doel van deze centrale registratie is het creëren van een leerweg. Zo worden na elke melding leerdocumenten opgesteld. Veel voorkomende ongevallen kunnen leiden tot het aanscherpen van ons beleid of kunnen extra aandacht krijgen in onze communicatie. Zo kwam het thema orde en netheid in 2014 veel voor. Daarom was dit ook het thema van de BVGO landelijke WAVE-dag.

Governance Code ‘Veiligheid in de bouw’

Veiligheid is een thema dat de gehele keten en sector aangaat. Samen met opdrachtgevers en opdrachtnemers uit de sector ondertekende onze Raad van Bestuur daarom in 2014 de Governance Code. Gezamenlijk werken we aan het verhogen van het veiligheidsniveau en het verbeteren van de veiligheidscultuur binnen de sector. In landelijke werkgroepen bespreken we daarom onder andere standaardisatie, opleiding, ketenveiligheid en wederzijds leren.

Acties 2015

- Invoeren WAVE-app voor het melden van incidenten en onveilige situaties
- Uitvoeren Zero Accidents Vision onderzoek door TNO
- Raamwerk opzetten van WAVE-trainingen
- Werkmaatschappijen voorlichten over de Governance Code ‘Veiligheid in de Bouw’
- Aanstellen fulltime veiligheidscoördinator
- Registratie van alle incidenten
- Doorgroeien naar niveau 4 van de Veiligheidsladder

Dilemma: veiligheid en cultuurverandering

Om onze prestaties op het gebied van veiligheid nog verder te vergroten hebben we verschillende inspanningen geleverd. Zo zijn regels en beleid ontwikkeld, cijfers en gebeurtenissen continu gemonitord en resultaten geëvalueerd door de directie. De sleutel tot betere prestaties zit in het verder verbeteren van de veiligheidscultuur. Regels en richtlijnen leiden niet vanzelfsprekend tot de benodigde cultuurverandering. Samen met TNO zijn we dit jaar een onderzoek gestart naar de beleving van de veiligheidscultuur door onze medewerkers. Daarnaast zijn we het WAVE platform gestart. Hierin sturen we door middel van actieve voorlichting met behulp van visuals en andere hulpmiddelen op bewustwording en gedragsverandering bij onze medewerkers.

Verder blijkt het monitoren van veiligheidscijfers moeilijk. Omdat we sinds enkele jaren strak sturen op veiligheidscijfers rekenen we met steeds meer en betere gegevens. Een voorbeeld is het aantal geregistreerde uren van onze eigen medewerkers en inleenkrachten. Deze worden door steeds meer van onze werkmaatschappijen geregistreerd. Hierdoor wordt geen gebruik meer gemaakt van de conservatief ingeschatte 1600 uur per werknemer en dalen de veiligheidscijfers. De daling die is ingezet in onze veiligheidscijfers is hierdoor deels kunstmatig.

Maatschappij: Afname immateriële schade. De daling van het aantal ongevallen van 2013 naar 2014 resulteert in een afname van potentiële immateriële schade (leed, verdriet), welke is gebaseerd op een vast percentage van de Value of Statistical Life (VOSL). **VolkerWessels:** Maximale afname verzuimkosten. Deze is gebaseerd op het gemiddeld aantal verzuimdagen en het aantal verzuimgevallen per jaar.*

* Deze bedragen zijn indicatief en gebaseerd op aannames. Deze kunt u vinden op onze website <http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility>

Naam: **Mascha van den Heuvel**

Functie: **Directeur**

Organisatie: **Dubotechniek Bedrijven**

‘Ons ultieme doel: volledig zelfvoorzienend’

Van de engineering en uitvoering tot de instandhouding. Dubotechniek Bedrijven is een innovatieve onderneming, die alle disciplines in huis heeft voor duurzame energiesystemen in de woningbouw, utiliteit, woonzorg, verpleging en industrie. Denk aan warmte en koude opslagsystemen, zonne-energiesystemen en duurzame plug and play-oplossingen. Een voorbeeld is ons plug and play energiesysteem Own New Energy (ONE) voor warmte, koude en warm tapwater. ONE produceren we van a tot z in onze eigen fabriek, zoals VolkerWessels dat doet met het woningbouwconcept MorgenWonen. Tot een paar jaar geleden moest zo’n installatie op locatie worden aangelegd. Dit kostte maanden. Nu kunnen we een complete technische ruimte binnen één dag neerzetten. Onze ONE-installatie is bijvoorbeeld geplaatst op Park 20|20, het eerste cradle-to-cradle-kantorenpark van Nederland, waar ook VolkerWessels een hoofdrol in speelt. We zijn hier verantwoordelijk voor het complete energietraject: van het haalbaarheidsonderzoek tot het onderhoud, beheer en de exploitatie. We voorzien dertien kantoorpanden van warmte en koude. Onze oplossing maakt het mogelijk om energie tussen de kantoorpanden onderling uit te wisselen. Dat maakt dit systeem uniek. Drie kwart van de energie die nodig is om warmte te generen, halen we uit de bodem. Voor het overige kwart zijn we nog afhankelijk van elektrische energie. Ons uiteindelijke doel is om volledig zelfvoorzienend te zijn. Dan ben je in mijn ogen écht duurzaam bezig. Door te blijven investeren in innovatie en ontwikkeling komt die doelstelling steeds dichterbij voor ons. We stellen onszelf dan ook voortdurend de vraag: “Waar kan het nog zuiniger en slimmer?”

Via project vdBouwplaats verwerken mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt afval tot bruikbare producten zoals meubels. Deze meubels schoppen het soms tot de directiekamer. Goed voor mens, goed voor milieu en goed voor de uitstraling.

Grondstoffen

Grondstoffen zijn een essentieel onderdeel van onze projecten. Ook onze impact in de keten wordt voor een belangrijk deel bepaald door grondstof- en afvalstromen. Binnen ons concern zijn beton, staal, asfalt en hout de belangrijkste materialen, zowel qua omvang als qua impact. Ons beleid richt zich daarom in op het verduurzamen van deze grondstoffen en het verminderen van onze behoefte aan nieuwe grondstoffen. Denk aan

ons **asfalt met biobitumen**, onze **inkoop van duurzaam hout** en het toepassen van gerecyclede materialen in ons beton en asfalt, zoals in onze **proef met reststoffen in geopolymerbeton**. We sluiten de afvalketen aan de 'achterkant' met ambities als hoogwaardige afvalscheiding en minder afvoer van afval door hergebruik en recycling binnen en buiten onze organisatie.

Doelstelling 2014

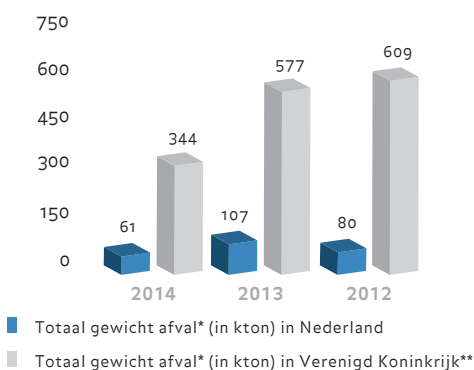
- ✓ Afvalscheidingspercentage verhogen met 10%.
- ✓ Verpakkingsafval verminderen in overleg met leveranciers en hiervoor beleid maken.
- ✓ Deelgebieden toeleveringsketen en duurzaam grondstoffenbeheer verder integreren.
- ✓ Verhogen percentage zelf ontwikkelde woningen met duurzaam hout tot 50%
- ✓ Vormgeven kennisdeling rondom verduurzamen beton, staal en asfalt
- ✗ Ontwikkelen en introduceren richtlijn Duurzaam Inkopen
- ✗ Ontwikkelen Code of Supply voor leveranciers

Doelstelling 2020

- Afvalscheidingspercentage verhogen naar 100% hoogwaardige toepassing.
- 25% minder afvoer van afval per € omzet.
- Reductie van inkoop grondstoffen
 - 25% minder houtinkoop
 - 25% minder staalinkoop
 - 35% minder betoninkoop
 - 10% minder inkoop van asfaltgranulaat
- 100% duurzame houtinkoop

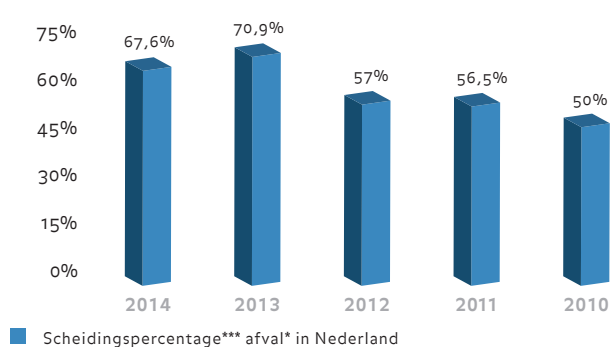
✓ Behaald ~ In uitvoering ✗ Niet behaald

Grondstoffenbeheer

* Hierover heeft KPMG assurance verleend.

** De grotere hoeveelheid afval in het Verenigd Koninkrijk in vergelijking met Nederland is toe te wijzen aan de stroom afgravingsafval, die in het Verenigd Koninkrijk aanzienlijk is. In Nederland worden grondstromen die vrijkomen na afgravingsactiviteiten vaak direct gebruikt op het project en/of gezien als handelstroom en niet als afval. In het Verenigd Koninkrijk is dit wel het geval. Dit maakt de hoeveelheden afval moeilijk te vergelijken.

*** Het scheidingspercentage wordt bepaald aan de hand van het aandeel ongesorteerd bouw- en sloopafval, verwerkt door SITA in 2014. Bouw- en sloopafval is zo'n 70% van het totale afval van VolkerWessels Nederland, exclusief puin- en zandstromen.

Naam: **Bert Brinks**

Functie: **Manager Productontwikkeling en Kwaliteit**
 Werkmaatschappij: **De Groot Vroomshoop**

‘Hout heeft ontzettend veel potentie’

Hout is groeiend goud. Materialen als staal, aluminium, kunststof en cement bestaan uit “eindige” grondstoffen, die in tienduizenden jaren gevormd worden. Bomen zijn na “slechts” honderd jaar al kaprijp. Daardoor is hout één van de weinige volledige hernieuwbare grondstoffen. Daarnaast absorberen bomen continu CO_2 in hun hout. Gebruik en hergebruik van hout zorgen dus voor honderden jaren opslag van CO_2 . Hout heeft daarom ontzettend veel potentie. Als we tenminste aan duurzaam bosbeheer doen. De Groot Vroomshoop maakt zich hier al jaren sterk voor. Wij waren betrokken bij de gesprekken aan de wieg van FSC Nederland. We zien het vanaf het prille begin als een kans. Niet als verplichting. Het FSC- en PEFC-certificaat garanderen nieuwe aanplant voor elke gekapte boom. Omdat jonge bomen veel meer CO_2 opnemen dan oudere, is kappen niet per definitie slecht. Maar we moeten niet lukraak hele hectaren bos omkappen. In een tropisch FSC-bosperceel worden elke dertig jaar maar enkele vooraf vastgestelde bomen gekapt. Op die manier herstelt het bos zich op natuurlijke wijze. Zonder schade aan flora en fauna en zonder overlast voor de bewoners. Bij De Groot Vroomshoop gebruiken we meer dan 99% duurzaam gecertificeerd hout. En ook VolkerWessels zet zich met de deelname aan het Bouw & Hout Convenant in voor het gebruik van duurzaam hout. Zowel FSC- als PEFC-gecertificeerd hout voldoet. Onze grote wens is dat deze twee certificerende instanties ooit samen gaan. Bedrijven kunnen zich dan veel eenvoudiger en goedkoper certificeren. Onze ultieme droom? Dat het systeem zichzelf overbodig maakt, omdat er niets anders te krijgen is dan hout uit duurzaam beheerde bossen!

De hoeveelheid afval is over de afgelopen jaren gedaald. Waar we eerdere nog inclusief stromen die al binnen het betreffende project worden hergebruikt (zoals verzette grond) rapporteerden, hebben we deze nu, met terugwerkende kracht, weggelaten uit de cijfers. De reductie wordt met name bepaald door fluctuaties in de projecten. Hiermee blijft monitoring van de hoeveelheid afval moeilijk. Om deze reden zullen we komende jaren sterker sturen op inkoopstromen. Daarnaast zullen we dit jaar de discussie over het 'thema' water oppakken. Stakeholders geven aan dit een belangrijk thema te vinden, maar onduidelijk is nog wat onze rol hierin is.

Verduurzamen grondstoffenstromen

Meer secundaire materialen, alternatieve bindmiddelen, CO_2 -reductie in het productieproces en gezamenlijke doelstellingen voor 2020. Dat zijn de uitgangspunten van het Green Deal Beton convenant, waarin VolkerWessels met sectorgenoten, leveranciers en opdrachtgevers de betonketen wil verduurzamen. VolkerWessels werkt zelf aan een energiezuinigere productie, hergebruik van beton en bekistingshout en innovatieve betonmengsels. Zo hielden we met onze partners de eerste proef met **geopolymeerbeton**, waarin we in plaats van cement een bindmiddel van industriële reststoffen gebruikten.

Staal heeft het kenmerk dat het veel energie kost om te produceren, maar ook zeer goed te recyclen is. Een goede afvalscheiding, hergebruik van staal en de inkoop van gerecycled staal dragen daarom veel bij aan het verminderen van de vraag naar nieuwe grondstoffen en de milieudruk tijdens de productie.

Ons **HERA-System** (Highly Ecologic Recycling Asphalt System) zorgt ervoor dat het percentage toegepast gerecycled asfalt met 25% kan stijgen, waardoor minder nieuwe grondstoffen nodig zijn. We zoeken ook naar alternatieven voor deze grondstoffen, zoals bindmiddelen op plantaardige basis in plaats van de traditionele bitumen. Voor zowel asfalt als beton geldt dat er secundaire alternatieven zijn voor het gebruik van nieuw zand of steenslag als toeslagmateriaal.

Hout heeft de bijzondere eigenschap dat het een hernieuwbare grondstof is. Bij de winning van hout kan echter veel schade worden toegebracht aan de natuur en de omwonenden. Daarom is duurzaam bosbeheer essentieel. VolkerWessels heeft het **FSC Convenant** ondertekend, waarmee we onze ambitie uitspreken om in de toekomst alleen nog maar duurzaam hout in te kopen. In 2014 was al ruim 90% van onze houtinkoop duurzaam gecertificeerd, waarmee we onze doelstelling voor dat jaar (70%) ruimschoots hebben gehaald.

Voor alle grondstoffen geldt dat er enorme winst is te behalen als er helemaal voorin het proces goed wordt nagedacht over de functie en levensduur van een gebouw of van infrastructuur. Door ook over het gebruik en het einde van de levensduur na te denken tijdens ontwerp, kan zo ontworpen worden dat grondstoffen makkelijk herwinbaar en herbruikbaar zijn (**Eco-efficiënt bouwen**), of dat er geen extra grondstoffen nodig zijn voor onderhoud en herstel (**The new Dutch quay**).

Eco-efficiënt bouwen

MJ Oomen ontwikkelde een concept, waarin zij voor 2030 volledig eco-efficiënt kan werken, door gebruik te maken van circulaire materialen, ontwerpen en financieringsmodellen. Dat betekent werken zonder afval te veroorzaken, maar met maximalisatie van waarde voor de klant. Dit concept is zowel goed voor de maatschappij (afvalreductie, waarde-maximalisatie) als voor ons (geen kosten afvalstort, behoud waarde product).

Afval als grondstof

Door afval af te voeren, laten we waardevolle (potentiële) grondstoffen verloren gaan. We willen toewerken naar zoveel mogelijk scheiding om nieuwe toepassing van het afval te maximaliseren. Met onder andere de afvalcalculator en sturing op scheindspercentage en de bijbehorende kostenreductie hebben we ingezet op besparing van verwerkingskosten van afval. Hierdoor hebben we onze doelstelling voor 2014 om ons afvalscheidingspercentage met 10% te verhogen, behaald (van 57% scheiding in 2011 naar 67% scheiding in 2014). Afval kan zo binnen andere projecten dienen als een nieuwe grondstof. Dit

kan zowel binnen de bouw (asfalt- en betongranulaten, hergebruik van zand en steenmateriaal, hergebruik van hout), als buiten de bouw. Zo waren er in 2014 vijf projecten binnen ons concept '**van de Bouwplaats**', waarin we het gebruik van bouwafval combineerden met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, om tot nieuwe producten te komen. We zetten slimme logistiek in om verpakkingen en verpakkingsafval tot een minimum te beperken (zie doelstellingen 2014) in samenwerking met onze leveranciers. Het toepassen van afval als grondstof vraagt om aanpassingen in ons proces, zoals het bouwen voor demontage (**Cradle to Cradle warehouse**) of het hanteren van een andere slooptechniek.

Grondstoffen:

Van de
Bouwplaats

Maatschappij

VolkerWessels

+ € 110.000
per jaar

+ € 75.000
per jaar

Maatschappij: Afname van uitkeringskosten bij arbeidstoeiding, welke is gebaseerd op het jaarlijks gemiddeld aantal jongeren wat werkzaam is bij de bouwplaats. **VolkerWessels:** Afname van de verwerkingskosten in bouw- en sloopafval, omdat een deel nu wordt hergebruikt door de bouwplaats.*

* Deze bedragen zijn indicatief en gebaseerd op aannames. Deze kunt u vinden op onze website <http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility>

Highlights 2014

92% van ons ingekochte hout bestond in 2014 uit duurzaam gecertificeerd hout

We voerden in diverse contexten, waaronder de stakeholderdialogen, discussies over het thema water

Het slim laden van vrachten en verminderen van verpakkingsafval is onderdeel van onze conceptontwikkeling rondom MorgenWonen

We ontwikkelden ZOAB (Zeer Open Asfaltbeton) met hergebruikt asfaltgranulaat en mogen dit project als eerste grote wegenbouwer toepassen bij Rijkswaterstaat

In het project Wildlands Adventure Zoo Emmen passen we leem toe dat gewonnen is op de bouwlocatie in diverse gebouwen en mengen we hennepvezels door het beton

Acties 2015

Doorontwikkeling concept 'van de Bouwplaats' met meer projecten
Voortzetten centrale monitoring houtinkoop

Opstellen FSC Jaarplan 2015 om volledig duurzame houtinkoop te kunnen bereiken

Opstarten centrale overleggen voor elk van de vier kerngrondstoffen en vaststellen nulsituatie en monitoring doelstellingen voor vier kerngrondstoffen

Monitoring verduurzaming beton binnen Green Deal Beton Convenant 2.0

Voortzetten discussies rondom het thema water

‘Duurzaam delen... het nieuwe hebben’

Een weg met ‘intelligente belijning’ die zich aanpast aan de meest dominante verkeersstroom. Sociaal duurzame huisvesting voor vitale ouderen met een kleine beurs, een duurzaam informatiecentrum als kloppend hart in de wijk en zelfs een complete circulaire woonwijk met deeleconomie. Klinkt dat als de toekomst? Dat is precies de bedoeling. Met veel duurzame energie bogen vier teams studenten zich tijdens de Sustainability Challenge namens VolkerWessels over de circulaire uitdagingen van vandaag en morgen.

‘Honderd knappe koppen, twintig teams en vijf corporates’. Het klinkt als de **leader** van de nieuwste **reality show**. In de jaarlijkse Sustainability Challenge proberen studenten duurzame uitdagingen te vertalen naar concrete en direct toepasbare **business cases**. Dit jaar voor gastheer gemeente Utrecht. VolkerWessels vroeg de twintig studenten, die ons concern vertegenwoordigden, om zich te verdiepen in een aantal bewegingen in de markt. Transformatie van leegstand, renovatie en verduurzaming van woningen, een betere benutting van het bestaande wegennet en de opslag van (de)centraal opgewekte duurzame energie. De missie: ‘Bedenk concrete **business cases** waarmee VolkerWessels kan inspelen op deze trends en bijdragen aan een duurzame stedelijke omgeving.’

Alles van iedereen

De inzending van VolkerWessels voor de **grande finale** luistert naar de **catchy** naam Urban Green. Een duurzame herontwikkeling in het hart van de Domstad waar voornamelijk jonge gezinnen en andere starters betalen voor een scala aan gedeelde duurzame diensten en producten. **Performance based**: de bewoner betaalt alleen voor het gebruik. En alle gebouwen, grondstoffen en materialen blijven in eigendom van de projectontwikkelaar of woningcorporatie. ‘Urban Green combineert de twee meest belangrijke en dominante duurzame trends in de markt: de circulaire economie en de deeleconomie’, schetst teamcaptain Annemarie Tibbe.

‘Kennis van een nieuwe generatie inzetten om het bedrijfsleven te helpen bij duurzame vragen over Wat? en Hoe?’

‘Een win-win-winsituatie. Jonge gezinnen wonen in een gezonde wijk dicht bij de stad. De gemeente Utrecht kan zich zichtbaar onderscheiden met een duurzaam icoonproject en VolkerWessels heeft alle disciplines in huis om de circulaire woonwijk te realiseren en beheren.’ Of het nu om een circulair circuit van energie of waterhuishouding in de wijk gaat, of om elektrische auto’s of gereedschappen; in de filosofie van Urban Green is duurzaam delen ‘het nieuwe hebben’. ‘Wat is er mooier dan tot een **community** te behoren waar alles van iedereen is?’, vertolkt teamlid Jaap van der Veen een veelgehoord geluid binnen een jonge generatie. ‘Het delen van spullen en diensten is de toekomst.’

Duurzaam drieluik

Ook VolkerWessels hoorde in dit initiatief de meeste toekomstmuziek klinken. ‘Urban Green sluit het beste aan bij initiatieven

Business van de toekomst is niet alleen duurzaam, maar ook leuk.

waar wij als concern al mee bezig zijn', legitimeert Christine Wortmann van het duurzame adviesbureau Primum van VolkerWessels de keuze van de interne jury. 'Denk aan de circulaire woonwijk en MorgenWonen waar we een woning in de fabriek assembleren en op locatie in één dag afbouwen. Urban Green schaaft onze ideeën op door er de deeleconomie aan toe te voegen.' Over wat voor omvang hebben we het eigenlijk? 'Minimaal vijftig en maximaal vijfhonderd woningen', verwacht Tibbe. 'Het moet natuurlijk wel allemaal haalbaar en schaalbaar zijn. De gemeente Utrecht reageerde enthousiast. We onderzoeken nu met VolkerWessels wat het ideale verdienmodel is.' Want bij een gezonde duurzame **business case** hoort ook een gezonde financiële huishouding. In de filosofie van VolkerWessels gaan ecologische, sociale en economische duurzaamheid hand in hand. McKinsey becijferde het al. Een circulaire economie levert Nederland €7 miljard op. Wereldwijd lonkt een besparing van €630 miljard. Dat vraagt om ondernemerschap. En bij sommige studenten zit dat net als bij VolkerWessels in het DNA: 'Als je €10.000 op de bank zet, behaal je 2% rendement', rekt Jorick Messink voor. 'Investeer je dat bedrag in het verduurzamen van een gebouw, kun je 7% tot 8% rendement bereiken. Denk daar maar eens over na.'

Buiten de lijntjes kleuren

Frisse inzichten van de nieuwe generatie. Dat is het idee achter de challenge. Initiatiefnemer SustainableMotion wil de kloof tussen onderwijs en bedrijfsleven verkleinen door de kennis van de nieuwe generatie te benutten. Starters en studenten in een expert-rol. Zoals Tijmen van den Top. De kersverse bouwkundige toont trots zijn jeans: 'Een leasebroek. Als dat niet duurzaam is!'

De inkt van zijn diploma aan de Hogeschool Amsterdam is nog nauwelijks opgedroogd. Maar Van den Top praat met een bijna Cruijffiaanse logica over duurzaamheid: 'Je hebt drie elementen. Arbeid, energie en materiaalgebruik. Arbeid is een gegeven. Met die energie komt het ook wel goed. Daar zijn al zoveel partijen mee bezig. Maar hoe duurzaam is die energie nog als je naar het materiaalgebruik kijkt? Materiaalgebruik heeft mijn bijzondere interesse. Ja, ik denk dat dat het volgende grote thema wordt.' Want dat is uiteindelijk de ultieme ambitie: **the next big thing**. 'Het mooiste is natuurlijk als studenten iets bedenken, waar wij nog niet aan gedacht hebben', erkent Wortmann. 'Juist in onze traditionele sector met veel vaste en ingesloten patronen is een visie, waarin je ook buiten de lijntjes en de geijkte kaders durft te denken zeer welkom. En met wie kun je beter een visie op de toekomst ontwikkelen, dan met de mensen die zelf in die toekomst werken, wonen en leven?'

Naam: Cees Dekker & Vincent van Velzen

Functie: Oprichters

Organisatie: SustainableMotion

'Duurzaam antwoorden op de vragen van morgen'

'Een betere wereld. Een andere manier van met elkaar omgaan. Duurzame ambities klinken al snel hoogdravend, maar je ziet een duidelijke verschuiving. Van de emoties van het eerste uur naar een nieuwe balans, waarin ook ruimte is voor de rationele benadering waar wij met ons innovatieve projectbureau SustainableMotion ook voor staan. Dat idee van: 'Hé, maar dat moet toch ook anders kunnen?' Ook in het onderwijs wordt duurzaamheid steeds breder gedragen en omarmd. Geboren uit idealisme bij de milieuwetenschappen, is het nu bijna vanzelfsprekend. In opdracht van Universiteit Utrecht identificeerden we in 2011 al meer dan zestig opleidingen, die duurzaamheid in hun curricula integreren. Tegelijkertijd ontdekten we ook een kloof tussen deze kennis van een nieuwe generatie en het bedrijfsleven. Veel corporates worstelen met de vraag: 'We moeten iets met duurzaamheid, maar wat? En hoe?' Niet zelden doen ze een beroep op dure consultants. Daarnaast zijn er specifieke duurzame vraagstukken en uitdagingen. Neem VolkerWessels: één van de deelnemers aan onze Sustainability Challenge. Het thema van deze editie is de duurzame stedelijke omgeving. VolkerWessels vertelt ons dat ze eigenlijk alle technieken in huis hebben om een volledig circulaire stad te bouwen. Dat is toch fascinerend? De vraag is dan alleen: waarom gebeurt dat nog niet? Een mooi voorbeeld van een case waar we als SustainableMotion met duurzame projecten een bijdrage aan willen leveren. Recrutement, kennishub en netwerk: we hebben verschillende rollen. Zo hebben we naast de Challenge ook onze Sustainable Career Events en Circulaire Economie Ambassadeurs.'

Werkgelegenheid

Onze medewerkers zijn het fundament van ons bedrijf. Onze speerpunten zijn daarom duurzame inzetbaarheid en het ontwikkelen en stimuleren van de talenten van onze medewerkers, zodat ze ook op de lange termijn gezond en met plezier blijven werken. VolkerWessels wil ook bijdragen aan voldoende werkgelegenheid door het bevorderen van arbeidsmobiliteit,

Doelstelling 2014

- ✓ Actieve samenwerking werkmaatschappijen bij terugdringen ziekteverzuim
- ✓ Training- en ontwikkelprogramma's afstemmen op ontwikkelingen in de branche
- ✓ Verhogen van het percentage medewerkers, dat regelmatig een gesprek krijgt over prestatie- en loopbaanontwikkeling tot 70%
- ~ Trainen projectmanagementvaardigheden in ten minste 80% van de opleidingsprogramma's
- ✓ Integreren duurzaamheidsthema's in 100% van de VolkerWessels Academy opleidingen

her- en omscholing en de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, op een manier die bijdraagt aan waardevolle arbeidsparticipatie én aan het succes van ons bedrijf. Ons **Mobiliteitscentrum** en ons beleid op het gebied van **social return** sluiten aan bij deze ambities.

Doelstelling 2020

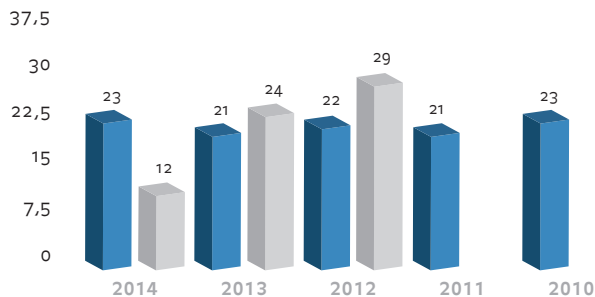
- Sturen op interne opvolging
- Investeren in duurzame inzetbaarheid
- Certificering op niveau 5 van de Prestatieladder Socialer Ondernemen in de Bouw
- Voorlichting om gelijke kansen te stimuleren

✓ Behaald ~ In uitvoering ✗ Niet behaald

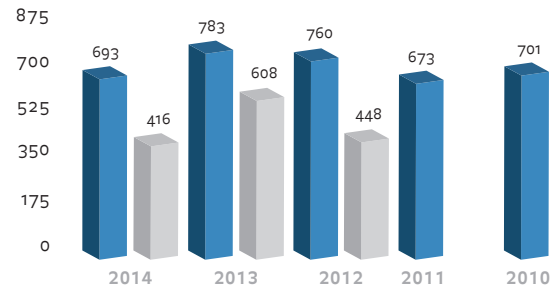
'VolkerWessels wil bijdragen aan voldoende werkgelegenheid'

Training en Ontwikkeling

HR is binnen VolkerWessels hoofdzakelijk decentraal georganiseerd: onze bedrijven hebben eigen doelstellingen. We bespreken enkele centrale thema's op concernniveau, zoals duurzame inzetbaarheid, leasebeleid en pensioenen. Het gemiddeld aantal uren training blijft stabiel in 2014, terwijl de gemiddelde uitgaven opnieuw stijgen. In 2014 kreeg 73% van de medewerkers regelmatig een gesprek over prestatie en loopbaanontwikkeling, waarmee we onze doelstelling van 2014 behalen.

■ Gemiddeld aantal uren training per medewerker in Nederland
 ■ Gemiddeld aantal uren training per medewerker in Verenigd Koninkrijk

■ Besteed bedrag aan training per medewerker (in euro) in Nederland
 ■ Besteed bedrag aan training per medewerker (in euro) in Verenigd Koninkrijk

Duurzame inzetbaarheid

Gezond en met plezier (blijven) werken. Wij willen onze waardevolle medewerkers behouden voor onze bedrijven, voor de sector en het arbeidsproces. Loopbaanontwikkeling met eventuele her-, om- en bijscholing is een belangrijke bouwsteen voor duurzame inzetbaarheid. VolkerWessels heeft een Mobiliteitscentrum, dat herplaatsing van werknemers binnen het concern stimuleert en ondersteunt. Als gevolg van reorganisaties hebben zich 124 boventallige medewerkers aangemeld: 94 voor begeleiding naar nieuw werk en 20 voor een ouderenregeling. Van de 94 deelnemers heeft 76% (71 medewerkers) een nieuwe baan gevonden, waarvan 16 binnen VolkerWessels. Het aantal mensen dat succesvol is bemiddeld naar een nieuwe baan is daarmee gestegen van 54% in 2013 naar 76% in 2014. Om mensen voor de sector te behouden, werken we bij vraag en aanbod van medewerkers ook samen met andere bouwbedrijven.

Financiële functies

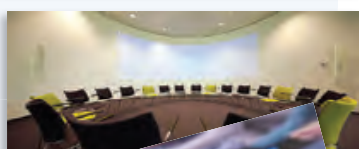
Centraal zetten we in op het verder versterken van de financiële functies en het intern doorstromen van financiële talenten. We zorgen dat we deze talenten vinden en passende opleidingen bieden voor hun inhoudelijke ontwikkeling en persoonlijke groei.

VolkerWessels Academy

De VolkerWessels Academy biedt opleidingen op het gebied van projectmanagement en managementvaardigheden. Alle opleidingen voldoen aan de volgende kernwaarden, die aansluiten bij ons leiderschapsprofiel:

1. Resultaatgericht
2. Ondernemend
3. Gericht op veilig werken
4. Klantgericht

Alle opleidingen dragen uit wat wij van onze medewerkers verwachten als het gaat om integriteit, veiligheid, Corporate Social Responsibility en Samen Slimmer Bouwen.

Naam: Chris Verstegen

Functie: Manager Innovatie en Duurzame ontwikkeling

Organisatie: ProRail

‘We hebben elkaar nodig voor duurzame vernieuwing’

‘Duurzaam reizen, duurzaam leven en duurzaam werken. Dat zijn de pijlers van ons duurzaamheidsbeleid. Als ProRail bekijken we die thema’s vanuit het perspectief van de gehele spoorketen. Denk aan de door ons ontwikkelde CO₂-Prestatieladder die ook buiten de spoorbranche al jaren met succes wordt toegepast. Het is belangrijk dat ook marktpartijen een voortrekkersrol pakken. Een aansprekend voorbeeld vind ik ‘De Duurzame Bouwplaats’ van VolkerWessels. Dit initiatief om de bouwplaats veiliger, milieuvriendelijker en goedkoper in te richten, past binnen de ontwikkeling die wij ook voorstaan. Het duurzaam (her)gebruiken van materialen wordt daarbij steeds belangrijker. Zo doen we zelf momenteel een pilot ‘circulair inkopen’ voor de inrichting van de nieuwe verkeersleidingpost in Utrecht, waar ook VolkerWessels bij betrokken is. We willen dit principe van duurzaam (her)gebruik graag vertalen naar spooormaterialen. Daarnaast zullen het beperken van geluid en trillingen en het duurzaam inpassen van spoor en stations in de omgeving de komende jaren belangrijke duurzaamheidsthema’s zijn. Dit gaat over leefbaarheid rond het spoor. De uitdaging is hoe we als spoorsector de omgeving goed kunnen betrekken bij het ontwerp, de bouw en het gebruik van het spoor, stations en de directe omgeving. Het wemelt van de goede ideeën in de markt voor deze uitdagingen. Toch blijkt de effectieve toepassing in de praktijk vaak lastig. Daarom is het goed om te kijken of er hindernissen zijn. Geeft ons beleid de markt voldoende ruimte? Is er sprake van belemmerende regelgeving? Durft de markt haar duurzame innovatieve ideeën en producten voldoende te laten zien en delen? Binnen, maar ook voor aanbestedingen. Dit is een gezamenlijke uitdaging voor ProRail en marktpartijen. Want voor echte duurzame vernieuwing hebben we elkaar nodig.’

Naam: **Ed Kooijmans**

Functie: **Directeur**

Werkmaatschappij: **Van Asperdt Onderhoud en Beheer**

‘Mensen uit de problemen halen én winstgevend zijn’

Iedereen stoeit met de invulling van mvo. Iets structureels bereiken met mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt: dat is het idee achter de Regionale Huismeester. Wij doen eenvoudig onderhoudswerk, bijvoorbeeld voor woningcorporaties. De bedoeling was om één of twee mensen per jaar aan een baan of werkervaring te helpen. Inmiddels hebben we zeventien fulltimers. Met een arbeidsovereenkomst en minimumloon. Daarmee laten ze thuis en aan instanties zien dat ze betrouwbaar werk hebben en iets van hun leven maken. Een enorme mijlpaal. Dakloos, een burn-out of autisme: onze nieuwe collega's hebben verschillende achtergronden. Als je iets niet kunt, is dat niet erg. Maar ik verwacht wel 100% inzet. Dat ik nog nooit iemand uit zijn bed heb gebeld, is veelzeggend. We hebben een ziekteverzuim waar elk bedrijf jaloers op is. Niet iedereen heeft alle vaardigheden. Maar waar een wil is, is een weg. Wij halen mensen uit de problemen door perspectief te bieden. Het percentage dat doorstroomt naar regulier werk is 70%. Met social return kun je naar rato een bijdrage leveren aan je maatschappelijke verantwoordelijkheid. Of je nu een kleine organisatie bent, of ons moederconcern VolkerWessels. Voor mij is het een sport om te laten zien dat we ook met deze collega's ons brood kunnen verdienen. Dat dit initiatief winstgevend en commercieel is.

De kracht is dat onze opdrachtgevers vaak niet eens merken met welke doelgroepen wij werken. Wij leveren gewoon goed werk. Maar dat het zo goed zou werken en dat we zoveel plezier met elkaar hebben, had ik vooraf niet kunnen bedenken.'

Samen Slimmer Bouwen

Een belangrijk aspect binnen ons programma Samen Slimmer Bouwen (zie pagina 29) is de verantwoordelijkheid en betrokkenheid van medewerkers. Dit vraagt om andere vaardigheden van onze medewerkers. Daarom is er binnen onze werving en selectie en opleidingsbeleid niet alleen aandacht voor technische vaardigheden, maar ook voor persoonlijke eigenschappen, sociale en communicatieve vaardigheden. Het creëren van meer diversiteit in mensen en vaardigheden betaalt zich uiteindelijk ook uit in een nog betere kwaliteit.

Performance Management

Om de kwaliteit van ons werk te waarborgen besteden we in onze opleidingen aandacht aan Performance Management. Zo kennen we de training 'Goed in Gesprek', waarin het voeren van goede, eerlijke en kritische gesprekken centraal staat. De leidinggevenden hebben een voorbeeldfunctie op dit vlak. Dit is onder andere van belang in het kader van de regelmatige functioneringsgesprekken.

De VolkerWessels Academy heeft in 2014 de door interne docenten verzorgde cursussen Projectmanagement doorontwikkeld. Daarnaast leiden we jonge managers intern op binnen de Management Ontwikkelings Leergang.

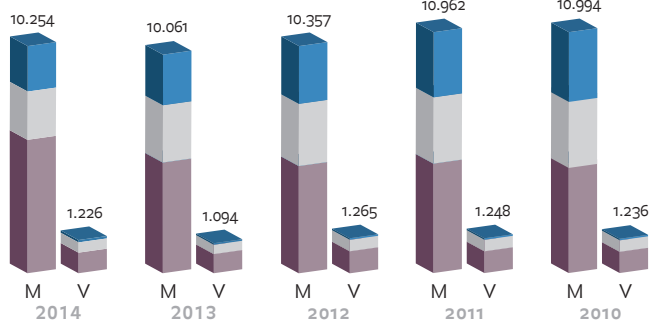
Kansen voor en door social return

Onze bedrijven hebben de nodige ervaring in het samenwerken met sociale werkvoorzieningen, het (her)plaatsen van mensen met een arbeidshandicap of afstand tot de arbeidsmarkt en het inzetten van leerlingen en jongeren. Naast projecten gebeurt dit met het initiatief **Regionale Huismeester** ook op meer structurele basis (zie pagina 30). Met deze ervaring en onze creativiteit zoeken we naar de beste invulling van **social return**: waardevolle en duurzame arbeidsparticipatie, die bijdraagt aan het succes van ons bedrijf. Zo geven we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans zonder dat dit ten koste gaat van onze eigen werknemers.

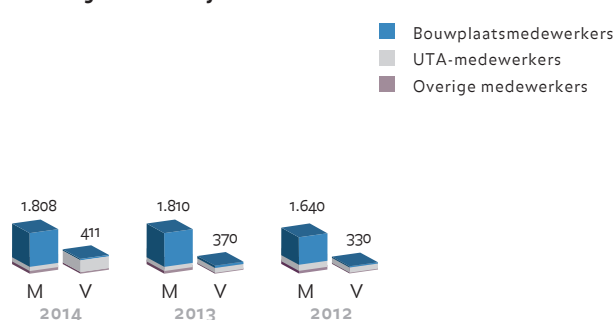
We werken hierbij intensief samen met partners binnen en buiten onze keten. Zo hergebruiken sociale werkplaatsen ons afvalmateriaal als nieuwe grondstof voor gebouwen (**Liander Duiven**), als meubilair voor onze kantoren en zelfs voor kunst (**Van de Bouwplaats**). We zoeken de verbinding tussen duurzame inzetbaarheid, ons Mobiliteitscentrum en de mogelijke inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Verdeling man-vrouw per functiegroep (aantal mannen/aantal vrouwen)

Nederland

Verenigd Koninkrijk

Wij geloven in een structureel corporate beleid voor social return, met oog voor een brede doelgroep en kansen binnen én buiten VolkerWessels. We zijn daarom actief betrokken bij de ontwikkeling van de Prestatieladder Socialer Ondernemen in de Bouw (psobouw). Om ervaring op te doen starten we in 2014 een pilot met een proefimplementatie bij een aantal werkmaatschappijen uit verschillende sectoren. We delen onze ervaringen, kennis, leerpunten en resultaten zowel intern als met onze externe partners om de ladder verder te ontwikkelen. Onze ambitie is om de hoogste trede (niveau 5) te bereiken.

Werkgelegenheid:

Regionale
Huismeester

Maatschappij

VolkerWessels

+ € 180.000
per jaar

+ € 500.000
per jaar

Maatschappij: Afname van de jaarlijkse uitkeringskosten op basis van het aantal succesvolle deelnemers in het programma De Regionale Huismeester. **VolkerWessels:** Toename omzet van De Regionale Huismeester, omdat het project nieuw is voor VolkerWessels.

* Deze bedragen zijn indicatief en gebaseerd op aannames. Deze kunt u vinden op onze website <http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility>

Highlights 2014

VolkerWessels de populairste werkgever in de branche
Kennisedeling over terugdringen ziekteverzuim in HR-overleg
tussen werkmaatschappijen

Concernbrede kennissessie over kansen social return

Pilot psobouw bij bedrijven in bouw- en vastgoed, infra, rail en
facilitaire sector

Aansluiting bij het initiatief Talent voor Rotterdam, met stage-
en leerwerkplekken om jeugdwerkloosheid en schooluitval
tegen te gaan

Acties 2015

Starten vernieuwde cursussen Projectmanagement

Afronding psobouw

Identificeren geschikte activiteiten voor verschillende doelgroepen
social return

Samenwerking tussen werkmaatschappijen en opdrachtgevers initiëren
voor social return

Begin invulling stage- en leerwerkplekken Talent voor Rotterdam

Opzetten voorlichting gelijke kansen

De Stroomversnelling; het initiatief waarbij sociale huurwoningen worden gerenoveerd naar 'nul op de meter'-woningen, ofwel woningen zonder energierekening. Hier één van de resultaten in Nieuw Buinen.

CO₂ en energie

Het verplaatsen en transformeren van grondstoffen is onlosmakelijk verbonden met onze sector en kernprocessen. Dat betekent dat we serieuze hoeveelheden energie verbruiken en CO₂-uitstoot veroorzaken. Waar valt de meeste winst te behalen? We richten ons op de grootste verbruikers om onze CO₂-uitstoot en ons energiegebruik te reduceren. Bovendien levert dit beleid ook meer efficiëntie en kostenbesparing op. Dat schept ruimte voor nieuwe innovatieve oplossingen. Binnen VolkerWessels zijn asfaltcentrales, bedrijfswagens en het stroomverbruik van bedrijfs- en projectlocaties de belangrijkste oorzaken van uitstoot en energiegebruik. Daarom richten we ons op alternatieve, duurzame energiebronnen, energie-efficiëntie

van de productielocaties zoals met ons **HERA-System** en logistieke optimalisatie zoals met ons **concept Bouwlogistiek** (pagina 39). Verbruik en uitstoot zijn ook belangrijke thema's bij enerzijds de winning en productie van grondstoffen als staal, bitumen en cement en aan de andere kant van de keten bij de eindgebruiker als bewoners. VolkerWessels focust zich onder andere op het verduurzamen van het energiegebruik in de gebruiksfase. Voorbeelden zijn plug-en-play energiecentrale **ONE** (Own New Energy), energienootanul **MorgenWonen** (pagina 46). Onze doelstellingen gelden zowel voor onze eigen bedrijfsvoering als voor onze producten en diensten.

Doelstelling 2014

- ✓ 5% reductie van de CO₂-emissie ten opzichte van 2011
- ✓ (Her-)certificering op de CO₂-Prestatieladder
 - Sector Bouw- en Vastgoedontwikkeling niveau 4
 - Sector Infrastructuur Nederland niveau 5
- ✓ 10% betere EPC-prestatie dan de wettelijke norm bij ons concept PlusWonen

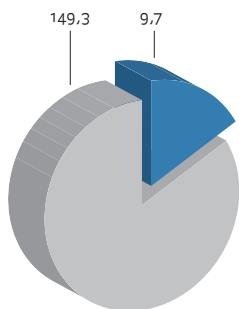
✓ Behaald ~ In uitvoering ✗ Niet behaald

Doelstelling 2020*

- 10% CO₂-reductie per € omzet ten opzichte van 2014
- 5% CO₂-reductie Scope 3 per € omzet van betonproducten ten opzichte van 2014
- 5% CO₂-reductie Scope 3 per € omzet van asfaltproducten ten opzichte van 2014
- 5% CO₂-reductie Scope 3 per € omzet van staalproducten ten opzichte van 2014
- Niveau 5 CO₂-Prestatieladder Sector Bouw en Vastgoedontwikkeling
- 400 energienotuloze woningen

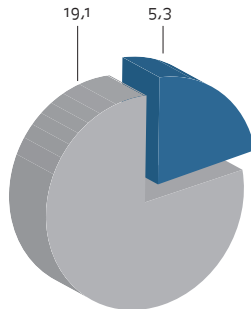
CO₂-emissies per GHG scope 2014

Nederland

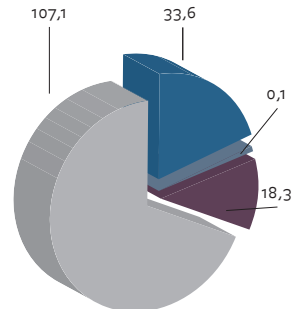
■ Scope 1
■ Scope 2

Verenigd Koninkrijk

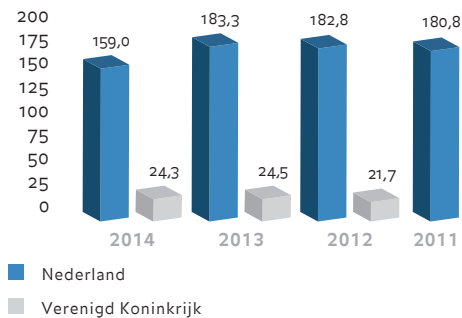

■ Scope 1
■ Scope 2

Per sector

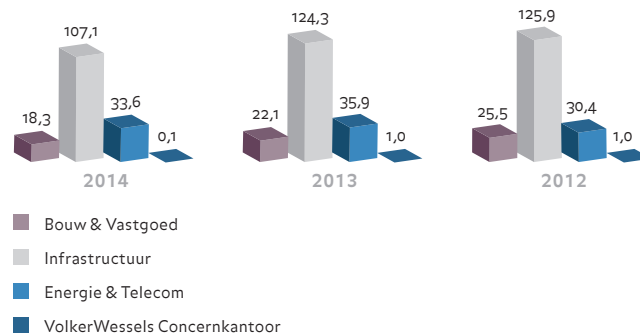
■ Bouw & Vastgoed
■ Infrastructuur
■ Energie & Telecom
■ VolkerWessels Concernkantoor

co₂-uitstoot in tonnen (totaal)*

* Hierover heeft KPMG assurance verleend.

Interne besparing

Innoveren in onze processen betekent vaak efficiënter werken met minder energie. Een voorbeeld is het **HERA-System**. Dit asfaltrecyclingsysteem is energiezuiniger dan andere systemen. Bovendien reduceert HERA uitstoot en bespaart het systeem een grote hoeveelheid grondstoffen door het gebruik van meer gerecycled asfalt. Ook de productie van asfalt bij een lagere temperatuur zorgt voor significant minder energiegebruik tijdens het productieproces. Het verduurzamen van het wagenpark kan worden bereikt door schonere voertuigen en gedragsverandering van de bestuurder. Pilots binnen het concern leren dat met de inzet van auto's met een A- of B-label, hybride en elektrische auto's een reductie van zo'n 2% tot 7% mogelijk is. De bestuurder zit letterlijk aan het stuur bij het efficiënter gebruiken van zuinigere auto's. Door cursussen, toolbox-meetings en het terugkoppelen van rijgedrag (bijvoorbeeld via de app van onze leasemaatschappij) worden medewerkers bewuster gemaakt van hun invloed op brandstofverbruik, uitstoot en kosten. Ook onze gebouwen worden groener. Om onze energiebehoefte te verminderen combineren we groene stroom met het terugdringen van de energiebehoefte door toepassing van energiezuinige verlichting, ICT en apparatuur.

co₂-uitstoot in tonnen (per sector)**

** Cijfers betreffen VolkerWessels Nederland.

ONE

De ONE is een plug-en-play-energiecentrale waarmee we woningen en utiliteitsgebouwen voorzien van duurzame energie. ONE wordt prefab gemaakt en wordt in één dag op locatie geplaatst. Dat beperkt overlast en het risico op beschadigingen en fouten in de installatie aanzienlijk.

Op projectlocaties zijn vaak aanvullende besparingen mogelijk. Vergelijkbare maatregelen als voor leasewagens (energiezuiniger materieel en bewust gebruik) hebben ook een positief effect op de uitstoot van ons materieel. Het concept de **Duurzame Bouwplaats** helpt onze werkmaatschappijen om hun bouwplaats slimmer, energiezuiniger en duurzamer in te richten, bijvoorbeeld door goed geïsoleerde keten met tijdschakelaars.

Onze co₂-uitstoot is in 2014 gedaald ten opzichte van vorige jaren. Onze bestaande doelstelling is daardoor behaald; het sturen op co₂ werpt zijn vruchten af. Een groot aandeel hierin had het stoppen van stoken met bruinkool in twee van onze asfaltcentrales. Overigens vindt enige vertekening plaats omdat de cijfers voor asfaltproductie jaarlijks fluctueren. Hierdoor valt de uitstoot in 2014 nog lager uit. Voor onze nieuwe interne doelstelling gaan we uit van de uitstoot relatief aan de omzet, om een betere vergelijking tussen jaren met een wisselende productie mogelijk te maken. Centraal in ons co₂-beleid staan de certificeringen van onze werkmaatschappijen op de co₂-Prestatieladder: niveau 4 voor de Sector Bouw en Vastgoedontwikkeling en niveau 5 voor de Sector Infra.

Met het klimmen van een aantal werkmaatschappijen in 2014 naar niveau 4 en 5 zijn deze doelstellingen voor 2014 behaald. In de toekomst willen we daarom ook in de Sector Bouw en Vastgoedontwikkeling het hoogste niveau 5 behalen.

Duurzame energie

Centraal in ons eigen duurzame energiegebruik staat de inkoop van groene stroom via een gemeenschappelijk stroomcontract (circa 30 gWh/jaar) en de individuele contracten van onze bedrijven. De CO₂-uitstoot, die ons elektriciteitsverbruik veroorzaakt wordt daardoor gereduceerd tot een zeer laag niveau. Het vergroenen van de bouwaansluiting op projectlocaties maakt hier onderdeel van uit. Andere toepassingen van duurzame energie op de bouwplaats zijn het hanteren van een groene bouwaansluiting in plaats van een aggregaat of het gebruik van zonnecollectoren. Dit kan zelfs een energiepositieve bouwplaats opleveren, zoals bij Liander Duiven, waar de bouwplaats is aangesloten op de vroeg in het bouwproces geïnstalleerde zonnepanelen op het dak van het kantoorgebouw.

VolkerWessels draagt actief bij aan de beschikbaarheid van duurzame energie, door bijvoorbeeld de ONE en door het aansluiten van windmolens. Ook denken we als lid van de Nederlandse Wind Energie Associatie proactief mee over het wegnemen van barrières in het realiseren van de ambities op het gebied van windenergie.

Cradle to Cradle warehouse

Het eerste logistieke 'Cradle to Cradle Inspired' gebouw ter wereld: een multifunctioneel, modulair warehouse op het Fokker Logistics Park op Schiphol Oost. Uitgangspunten in het ontwerp zijn onder andere levensloopbestendigheid en flexibiliteit, eenvoudige demontage, transformatie en het gebruik van biobased en gerecycled materiaal. Hierdoor worden zowel primaire grondstoffen als energie benodigd bij productie bespaard.

Naam: **Thomas Heye**

Functie: **Kwaliteitsmedewerker duurzaamheid**

Werkmaatschappij: **Boele & van Eesteren**

'Duurzaam op zoek naar de ideale bouwstroom'

'Het beperken van transportbewegingen rondom de bouwplaats. Het is een belangrijk onderdeel voor de duurzame graadmeter BREEAM en een terugkerend criterium in steeds meer tenders en aanbestedingen. Vooral in binnenstedelijk gebied. Maar hoe optimaliseren we bouwstromen in de praktijk? Samen met VolkerWessels Bouwmaterieel zoeken we naar het antwoord. De materiële dienst neemt deel aan het Topconsortium Kennis en Innovatie (TKI) Logistiek. Een initiatief van onder andere TNO die innovatie in de logistiek nastreeft. 'Ons' project De Trip in Utrecht fungeert als pilotproject. Eerst bekijken we hoe we het traditioneel zouden aanpakken. Daarna hoe we kunnen optimaliseren en wat onze doelen zijn. Denk aan CO₂-reductie, het beperken van geluidshinder en trillingen, het minimaliseren van fijnstof en een veiligere bouwplaats. Een serieuze optie is een hub-locatie aan de rand van de stad. Leveranciers rijden nu allemaal zelf naar de projectlocatie. Vaak zelfs met halflege vrachtwagens. Op een hub verzamelen we de bouwmaterialen waarna een pendeldienst met volle wagens naar de bouwplaats rijdt. Ook vervoer over water is een optie. Net als een pendeldienst voor collega's om parkeeroverlast bij het project te voorkomen. De volgende stap is de organisatie van de bouwplaats. Bijvoorbeeld een logistiek medewerker, die het materiaal alvast op de juiste plek zet. Dat bespaart de monteur dure uren. Bovendien is het veiliger door minder transportbewegingen tijdens werktijd. Onze grootste uitdaging? Het kwantificeren en meten van alle stromen. Wat bespaart een hub bijvoorbeeld concreet qua uitstoot en overlast? Wat kost het, of wat brengt het op? 'Alle partijen moeten open kaart spelen. Ons doel: een repeatbaar en schaalbaar model dat binnen VolkerWessels breder toepasbaar is.'

Reductie in de keten

De reductie van CO₂ en het energiegebruik in de winning en productie van onze belangrijkste grondstoffen hangt zeer sterk samen met het optimaal (her)gebruiken van deze grondstoffen en het vinden van alternatieven. We stimuleren ook onze leveranciers om efficiënt om te gaan met energie in hun productieproces. Denk aan het screenen en selecteren van leveranciers op hun milieubeleid of het standaard opvragen van hun CO₂-gegevens via onze [algemene inkoopvoorwaarden](#).

MorgenWonen

Met het concept MorgenWonen realiseert VolkerWessels in één dag een water- en winddichte woning. Door het sterk gestandaardiseerde en geoptimaliseerde productie- en logistieke proces is het mogelijk om zeer snel woningen te realiseren, die energienotanul zijn door het gebruik van zonnepanelen en warmtepompen.

Leiding

Met onze producten en diensten dragen we zelf ook bij aan energie- en CO₂-reductie in de gebruiksfase (Scope 3 uitstoot). Zo leggen we in Rotterdam een warmtenetwerk aan waardoor hergebruik van restwarmte van afvalcentrales mogelijk wordt ([Leiding over Noord](#)), ontwikkelen we sterk reflecterend asfalt en lichtgevende wegmarkering [FloWithdClow](#) waardoor minder openbare verlichting nodig is, en dragen we door installatie van slimme stoplichten bij aan een betere doorstroming van het verkeer. Onze PlusWoning heeft een EPC-norm behaald, die 10% onder de wettelijke norm ligt, waarmee onze doelstelling voor 2014 op dit punt is behaald. We hebben voor 2020 doelstellingen geformuleerd voor Scope 3 reductie van onze drie materialen die het meest CO₂-intensief zijn: asfalt, beton en staal.

Highlights 2014

Pilotproject De Trip door TNO geselecteerd als proeftuin in een onderzoek naar logistieke optimalisatie

Meerdere werkmaatschappijen geklommen naar niveau 4 of 5 op de CO₂-Prestatieladder

Eerste energienotanul MorgenWoningen gerealiseerd met volledig duurzame energievoorziening

Kantoor 'The Edge', waarin diverse duurzame energie-technieken zijn toegepast, beloond met hoogste BREEAM certificaat 'Outstanding'

Eerste testwoning voor de Stroomversnelling, het landelijke renovatieproject waarin woningen worden gerenoveerd tot nul-op-de-meter, opgeleverd

Acties 2015

Monitoren doelstellingen asfalt, beton en staal via centrale overleggen voor kern-grondstoffen

Voortzetten van monitoring prestaties energienotanul woningen

Meetplan voor pilot concept Bouwlogistiek

Uitrollen concept Bouwlogistiek naar andere projecten

Slimme logistiek

Veel van onze uitstoot en energiegebruik hangt samen met het transport van mensen, goederen en materieel. Daarnaast werken we vaak in binnenstedelijk gebied of op moeilijk bereikbare locaties. Door het optimaliseren van logistiek, zoals door ons Asfalt Logistiek Informatie Systeem (ALIS), waarmee we de locatie, aankomsttijd en temperatuur van het getransporteerde asfalt realtime kunnen volgen, reduceren we transportbewegingen en verspilling. Ook in het personenvervoer zijn grote besparingen te bereiken. Zo hebben we met de **Digitale Monteur** de administratie volledig gedigitaliseerd. Projectmedewerkers hoeven niet dagelijks heen en weer te rijden voor mappen, maar kunnen kaarten en formulieren vanaf een tablet altijd gebruiken, aanpassen en delen.

Maatschappij: Afname van jaarlijkse energiekosten per 400 woningen, omdat er per maand 120 euro aan energie wordt bespaard. **VolkerWessels:** Eenmalige besparing van transportkosten omdat er minder vrachtwagenritten nodig zijn per op te leveren woning.*

* Deze bedragen zijn indicatief en gebaseerd op aannames. Deze kunt u vinden op onze website <http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility>

Naam: Irene ten Dam

Functie: Domeinmanager Groen

Organisatie: Economic Board Utrecht

‘Van nul op de meter tot circulaire woonwijk’

Maatschappelijke uitdagingen vertalen naar innovaties, werkgelegenheid en economische kansen. Dat is het doel van Economic Board Utrecht (EBU). Een initiatief van overheden, bedrijven en kennisinstellingen in de provincie Utrecht en de gemeente Hilversum. Samen zijn we sterker en slagvaardiger. We willen uitgroeien tot de meest leefbare economie van Europa en onderscheiden daarbij drie domeinen: groen, gezond en slim. Ik ben vooral betrokken bij programma's die bijdragen aan een groene en uiteindelijk circulaire economie. Zo kwam ik ook in contact met VolkerWessels. Eén van onze ambities is om in 2020 vijftigduizend 'nul-op-de-meter-woningen' in de provincie Utrecht te hebben. Het is bewonderenswaardig hoe ver VolkerWessels al is in die ontwikkeling. Nieuwe energienotanus woningen zijn voor hen binnen een jaar de standaard. De uitdaging ligt dan ook vooral in de bestaande bouw. De volgende stap: standaard renovatieconcepten voor verschillende soorten woningen, die we op grote schaal kunnen toepassen. Een andere uitdaging is de verwachte groei van de stad Utrecht met ongeveer 150.000 mensen binnen dertig jaar. Hoe zorgen we voor voldoende woonruimte en houden we tegelijkertijd de stedelijke omgeving gezond en aantrekkelijk? Ook daarin kan VolkerWessels een rol spelen. Denk aan duurzame transformatie van kantoren. En bij nieuwbouw aan circulaire woonwijken. Een van onze andere ambities is namelijk dat we in Utrecht streven naar minimaal 10% circulaire inkoop in 2020. Ook ontwikkelaars van vastgoed proberen we hiertoe te verleiden.' Met haar heldere visie op circulaire woonwijken, ideeën over de deeleconomie, met innovatieve pilotprojecten op het gebied van duurzaamheid en bouwlogistiek, zoals 'De Trip' in Utrecht, is VolkerWessels de aangewezen partij om bij te dragen aan de duurzame toekomst van Utrecht.'

Omgevingsmanagement

Onze projecten hebben impact op onze omgeving. Wij besteden daarom veel aandacht aan een goede relatie en dialoog met die omgeving. Dit doen we onder andere door omwonenden te informeren en in dialoog te gaan met alle belanghebbenden. Andere belangrijke aandachtspunten zijn de omringende natuur en biodiversiteit (pagina 40). Ook door het optimaliseren van onze processen en de manier waarop wij onze projecten inrichten kunnen we bijdragen aan een tevreden omgeving. Steeds meer van onze projecten voldoen aan de

richtlijnen van **Bewuste Bouwers**, waarmee wij concreet invulling geven aan onze betrokkenheid bij de maatschappij en de omgeving. Intern werkt VolkerWessels aan optimalisaties in het proces, die ook de omgeving voordeel opleveren. Door bouwstromen te optimaliseren zorgen we voor betere bereikbaarheid en verminderen we de aanzienlijke druk, die het bouwtransport legt op het verkeersnet. Bovendien zorgt **Samen Slimmer Bouwen** voor een kortere doorlooptijd. Dat betekent minder en kortere hinder voor de omgeving.

Doelstelling 2014

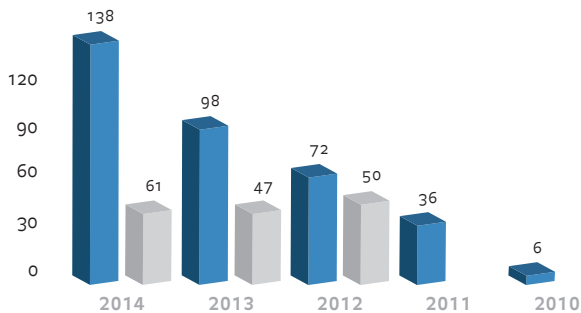
- ✓ Minimaal 50 projecten aanmelden bij 'Bewuste Bouwers'
- ✓ Inbedden thema omgevingsmanagement in 5 interne cursussen

✓ Behaald ~ In uitvoering ✗ Niet behaald

Doelstelling 2020

- 100% van de projecten voldoet aan richtlijnen Bewuste Bouwers
- Minimaal 150 projecten per jaar aanmelden bij Bewuste Bouwers
- 15 projecten waarin 2 maatregelen vanuit de richtlijn duurzame bouwplaats genomen worden
- 15 projecten waarin 2 maatregelen genomen worden uit de Menukaart Bouwlogistiek

Omgevingsmanagement

■ Aantal Bewuste Bouwers bouwplaatsen in Nederland
 ■ Projecten gecertificeerd volgens het 'Considerate Constructors Scheme' in Verenigd Koninkrijk

Eigen onderzoek naar de verwachtingen van de omgeving leert dat een slechte bereikbaarheid, geluidsoverlast en zwerfafval de drie grootste ergernissen van de omgeving zijn. Binnen het concept **de Duurzame Bouwplaats** ontwikkelen we interne standaarden en richtlijnen. Belangrijke thema's hierbij zijn de tevredenheid van de omgeving, afvalscheiding, een opgeruimde bouwplaats en het aanzicht van de bouwplaats.

Highlights 2014

- 138 bouwplaatsen conform Bewuste Bouwers
- Drie projecten in het Verenigd Koninkrijk ontvingen Awards binnen het Considerate Constructur Scheme
- Landelijke wedstrijd 'Meest Opgeruimde Werkplek' bij kws om belang van de veiligheid van ons en onze omgeving op en rondom de bouwplaats te benadrukken. De hoofdprijs: een bouwhelm van chocola
- Diverse medewerkersinitiatieven en sponsoracties op het gebied van Community Investment

Acties 2015

- Uitrollen concept Duurzame Bouwplaats en Menukaart Bouwlogistiek naar andere projecten
- Verder incorporeren van biodiversiteit en levenskwaliteit in concrete maatregelen

Menukaart Bouwlogistiek

Met de Menukaart Bouwlogistiek faciliteren we onze bedrijven en projecten hun logistieke proces te optimaliseren. De opzet maakt het mogelijk de logistiek optimaal af te stemmen op de unieke kenmerken van een project. Een betere logistiek betekent minder overlast, CO₂-uitstoot, schadelijke fijnstof, een veiligere omgeving en een productievere bouwplaats. In ons pilotproject **De Trip** (pagina 39) verzamelen we informatie over de meerwaarde van mogelijke logistieke optimalisaties, om zo de economisch, ecologisch en sociaal best mogelijke keuze(s) te maken.

Verdere voordelen zijn te behalen door ook het vervoer van mensen, materieel en materiaal zo slim mogelijk in te richten. In onze logistieke proeftuin **De Trip** zien we dat het mogelijk is om het aantal transportbewegingen tot wel 60% te reduceren. Dat bespaart tijd en kosten en zorgt voor minder (geluids)hinder van bijvoorbeeld wachtende of zelfs geparkeerde voertuigen in de buurt. Ook stille vervoersmethoden en just-in-time levering beperken de overlast voor de omgeving.

Ons project **Wildlands Adventure Zoo Emmen** laat zien dat door volledig hergebruik van grondstoffen als grond en zand binnen een project de omgeving geen overlast meer heeft van zwaar vrachtverkeer. Alle opties om onze logistiek te optimaliseren bundelen we in onze **Menukaart Bouwlogistiek**.

<p>Omgevingsmanagement:</p> <p>Duurzame Bouwplaats</p>	<p>Maatschappij</p> <hr/> <p>VolkerWessels</p>	<p>+ € 1.100 + eenmalig</p> <p>+ € 15.000 eenmalig</p>
---	--	--

Maatschappij: Eenmalige afname kosten CO₂- en NOx-uitstoot door verhogen beladingsgraad van vrachtwagens op het traject Rijssen-Zwolle voor pilot project Studentenhuisvesting Zwolle.

VolkerWessels: Eenmalige afname transportkosten door verhogen beladingsgraad van vrachtwagens op het traject Rijssen-Zwolle voor pilot project Studentenhuisvesting Zwolle.

* Deze bedragen zijn indicatief en gebaseerd op aannames. Deze kunt u vinden op onze website <http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility>

Naam: Freek Huijsmans

Functie: Programmamanager Businessmodel Innovatie

Werkmaatschappij: M.J. Oomen Groep

'De circulaire economie: dichterbij dan je denkt'

'Nu draait alles nog om bezit. Neem een mobiele telefoon. De verantwoordelijkheid van de producent eindigt bij de verkoop. De consument bezit de telefoon, die uiteindelijk op de afvalhoop belandt. Dat is de lineaire economie. Waardevolle grondstoffen gaan zo verloren. De oplossing? Een circulaire economie. Gebaseerd op de natuur, waar afval altijd een grondstof is voor iets nieuws. Door de toenemende druk op eindige grondstoffen en de toekomstige doorbelasting van milieuschade zijn producten straks waardevolle grondstoffenbanken voor leveranciers. Dat mobieltje blijft eigendom van de producent en we betalen voor gebruik in plaats van bezit. De vertaling naar de dienstverlening van M.J. Oomen Groep heet de eco-effectieve watercyclus. Een circulaire waterketen waarin alle grondstoffen voor 100% hergebruikt worden. Onze ultieme droom? Een gesloten watercyclus per woning. Geen rioolstelsels en grote zuiveringsinstallaties meer, maar waterzuivering ter plaatse. Meer eenvoudig watergebruik voor de was, douche en het toilet. Deze eco-effectieve watercyclus is onderdeel van een grotere ambitie: een totaal zelfvoorzienende woning in een compleet eco-effectieve woonwijk. Onze visie moeten we daarom concernbreed vertalen. Alleen als VolkerWessels kunnen we dit samen realiseren. Met elkaar kunnen we een verandering teweeg brengen. En de eerste stap is al gezet. Het meerjarig prestatiegericht beheren en onderhouden van de totale openbare ruimte voor enkele gemeenten. In plaats van vele aanspreekpunten hebben gemeenten er straks nog maar één.' Het financiële voordeel dat ontstaat, schept ruimte voor innovatieve oplossingen. Wij zien mogelijkheden om bestaande woonwijken versneld circulair te maken. De circulaire economie is misschien wel veel dichterbij dan iedereen verwacht!'

Biodiversiteit

Biodiversiteit is dit jaar als nieuw thema geïntroduceerd. Al enkele jaren geven stakeholders aan behoud van biodiversiteit een belangrijk thema voor VolkerWessels te vinden. Onze doelstelling was het thema dit jaar op de kaart te zetten binnen VolkerWessels en handen en voeten te geven door een concrete richtlijn voor gebruik in projecten te ontwikkelen.

Biodiversiteit en gezonde ecosystemen zijn belangrijk voor onze sociale en economische duurzaamheid. Het verdwijnen van dieren, plantensoorten en wouden en het verstoren van ecosystemen zijn serieuze maatschappelijke problemen.

Doelstelling 2014

✓ Introductie nieuw thema

✓ Behaald ~ In uitvoering ✗ Niet behaald

Daarom is dit thema sinds 2014 een speerpunt voor VolkerWessels. Met concrete doelstellingen naast onze verplichtingen volgens de flora- en faunawetgeving stimuleren we onze werkmaatschappijen om **aanvullende maatregelen** te nemen, die de biodiversiteit bevorderen en de ecologische meerwaarde van een locatie of regio verhogen. Zo kunnen we bijvoorbeeld inheemse beplanting aanplanten, natuurlijke oevers aanleggen of nesten en vleermuisverblijfplaatsen creëren. We spannen ons daarnaast in voor bedreigde diersoorten en duurzame grondstoffen winnen, die niet leiden tot verlies van natuur. Voorbeelden zijn onze participatie in de **Otter Challenge** en het **fsc Convenant** (pagina 24).

Doelstelling 2020

- Uitrollen van interne campagne t.b.v. de bevordering van biodiversiteit
- 20 projecten per jaar, waarin minimaal 2 biodiversiteitsmaatregelen genomen worden
- 3 biodiversiteitsscans werkmaatschappijen per jaar
- 2 inspirerende projecten per jaar

‘Onze ottertunnel staat inmiddels in de finale van de Challenge.’

Highlights 2014

VolkerWessels wordt partner Otter Challenge
Start bouw Ecoduct Boele Staal, onderdeel van de ecologische verbinding van de Utrechtse Heuvelrug en de Leuserheide
Biodiversiteitsmaatregelen ter bescherming van vleermuizen, gierzwaluwen en mussen vastgesteld voor testwoningen
Stroomversnelling renovatieproject
Lijst met mogelijke ecologische maatregelen en projecten

Acties 2015

Interne campagne over thema biodiversiteit
Uitvoeren eerste projecten met extra maatregelen, die biodiversiteit bevorderen
Uitvoeren eerste biodiversiteitsscan
Verkiezing winnende business case Otter Challenge

De Otter Challenge heeft 1000 otters in Nederland in 2020 als doel. Een van de ideeën om deze doelstelling te behalen, is de ottersafe van VolkerRail, een ottervriendelijke ecopassage met wildrooster. Dit product stelt otters in staat de weg te kruisen zonder gevaar voor een aanrijding en vergroot het zijn leefgebied. Het product zal naar verwachting vele otterlevens redden en staat inmiddels in de finale van de Otter Challenge.

Onze werkmaatschappijen kunnen onze lijst met ecologische maatregelen benutten om naast de wettelijk verplichte mitigerende of compenserende maatregelen ook eigen aanvullende initiatieven te ontplooiën. Een interne campagne maakt werkmaatschappijen vanaf 2015 bekend met onze doelstellingen en bewust van de mogelijkheden, die er zijn om bij te dragen aan biodiversiteit. Daarnaast introduceren we bij verschillende individuele werkmaatschappijen een zogenaamde 'biodiversiteitsscanner'. De uitkomsten vertalen we in concrete maatregelen en het implementeren van verbetering.

VolkerWessels initieert daarnaast inspirerende ecologische projecten, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een ecologische tuin bij nieuwbouwwoningen. In 2014 sloten we ons aan bij de coalitie van partners van de **Otter Challenge**. De Otter Challenge is een initiatief van de Internationaal Union for the Conservation of Nature (IUCN), die er met duurzame business cases ervoor wil zorgen dat er in 2020 weer duizend otters in Nederland zijn. Tijdens de eerste brainstorm brachten wij de kennis van onze eigen ecologen in.

Biodiversiteit:

Vleermuis- en huismusonderzoek bij herhuisvesting Alliander Duiven

Maatschappij

VolkerWessels

+ € 450.000
per jaar

+ € 1.065.000
per jaar

Maatschappij: Toename van werkgelegenheid door uitvoer onderzoek 'Vleermuizen en Huismus'. **VolkerWessels:** Afname van potentieel jaarlijkse kosten voor het niet hoeven stilleggen van de bouwplaats.*

* Deze bedragen zijn indicatief en gebaseerd op aannames. Deze kunt u vinden op onze website <http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility>

Naam: **André Donker**

Functie: **Landelijk boswachter**

Organisatie: **Natuurmonumenten**

'Naar een nieuwe biologische rijkdom'

'Zelf spreek ik liever over biologische rijkdom dan over biodiversiteit. Door milieudruk, versnippering van ecosystemen en het intensieve monotone gebruik van land- (bouwgrond) verdwijnen belangrijke schakels uit natuurlijke ketens van planten en dieren, die zonder elkaar kunnen uitsterven. Fenomenen als de vogelgriep en (muizen)plagen wijzen op een verstoring van het biologische evenwicht. Miljoenen steken in het bestrijden van die verstoringen noem ik geen duurzaamheid. In Nederland resteert slechts 15% van de oorspronkelijke biologische rijkdom. Daarmee behoren we wereldwijd tot de slechtste landen. Op de 'rode lijst' staan nog eens duizenden bedreigde plant- en diersoorten. Natuurmonumenten zet zich al 109 jaar in voor een gevarieerde flora en fauna. Zo ben ik nu als boswachter betrokken bij de Marker Wadden. Een nieuwe eilandengroep, die het verzwakte watermilieu van het Markermeer moet verbeteren. Het mooie is dat de natuur direct reageert op de kansen die wij bieden. Bij het proefeiland verschijnen bijvoorbeeld lepelaars en paaiende vissen. Ook in de bouwsector zijn er duurzame bewegingen. Denk aan ecoducten. Het verbinden van natuurgebieden werkt echt. Hoe groter het natuurgebied, hoe groter de diversiteit. Rekening houden met biologische rijkdom bij het maaien van berm langs (spoor)wegen, is een ander mooi voorbeeld. Succesvolle lokale initiatieven die zich voor biodiversiteit inspannen, verdienen een structureel karakter. Nieuwbouw is tegenwoordig zo 'perfect' geïsoleerd en afgesloten dat er geen ruimte voor vogels meer is. Vaak worden achteraf ruimten opengemaakt voor huismus of gierzwaluw. Uiteindelijk moeten we als maatschappij samen veranderingen aanjagen. We hebben nog een lange weg te gaan, maar langzaam keert het tij. De duurzame bewustwording overall om ons heen stemt hoopvol.'

Integriteit

Bedrijven die integer zaken willen doen, werken in toenemende mate uitsluitend samen met bedrijven, die dit ook nastreven. VolkerWessels wil behoren tot deze groep van bedrijven. Ons integriteitsbeleid hebben we vertaald in onze gedragscode, die de basis vormt voor ons handelen. Om een cultuur van open en eerlijk zakendoen te bevorderen zetten we verschillende middelen in, zoals bijvoorbeeld een centrale vertrouwenspersoon en een geanonimiseerde meldingsregeling. Integriteit is ook een voorwaarde voor onze omgang met andere contractpartners. Zo hebben we bijvoorbeeld bepalingen over integriteit opgenomen in onze inkoopvoorwaarden en hebben we ons gecommitteerd aan de Leidende Principes Opdrachtgevend Bouwbedrijf, die zich richten op duurzame samenwerking tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.

Doelstelling 2014

- ✓ Vergroten bewustwording van belang integer zaken doen
- ✓ Integriteitsprogramma uitrollen in de werkmaatschappijen
- ✓ Doorontwikkelen van het beleid en concrete verbeteracties definiëren
- ✓ Verkrijgen van beter inzicht in integriteitsrisico's en integriteitscultuur
- ✓ De Leidende Principes verder introduceren in de bedrijfsvoering

✓ Behaald ~ In uitvoering ✗ Niet behaald

‘Wij willen uitsluitend samenwerken met bedrijven die net als wij integer zaken doen.’

Integriteit is één van onze drie kernwaarden. Er is de afgelopen jaren veel zorg besteed aan het faciliteren van verschillende middelen om integer handelen te monitoren. Dit heeft erin geresulteerd dat mensen de weg naar de vertrouwenspersoon beter weten te vinden en op de hoogte zijn van de meldingsregeling. Omdat integriteit moeilijk toetsbaar is, is het lastig om conclusies te trekken in welke mate VolkerWessels integer is: betekent een extra melding een extra overtreding, of een extra persoon die de weg naar de vertrouwenspersoon kent. Vast staat is dat bij we in 2020 bij de top-3 van integere bouwbedrijven willen behoren en daar in ons doen en laten naar zullen streven en er de openheid is om elkaar hierop aan te spreken.

De inspanning die we hebben verricht om medewerkers bewust te maken van ons integriteitsbeleid en het handelen dat daarbij hoort ziet u terug in het aantal medewerkers dat in 2014 deel heeft genomen aan integriteitsworkshops in Nederland.

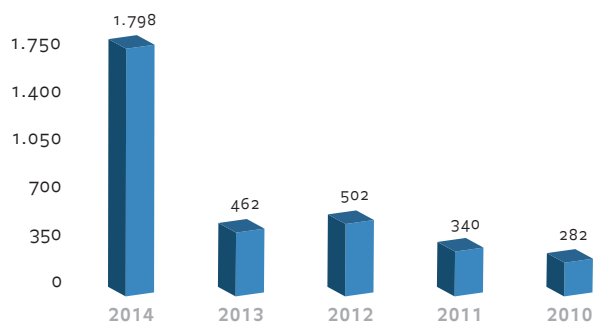
Doelstelling 2020

- 100% van de werknemers moet de weg weten naar de vertrouwenspersoon in 2015
- Behoren tot top 3 integere bouwbedrijven in Nederland

Om in 2020 bij de top 3 van integere bouwbedrijven in Nederland te horen, is een systematiek nodig die sturing en interpretatie mogelijk maakt. Deze nog te ontwikkelen systematiek moet met zekerheid kunnen zeggen dat significante stappen in integer handelen kunnen worden gemaakt en gemonitord.

Wij zijn vorig jaar aangesproken op mogelijke vermeende misstanden met betrekking tot de wijze waarop een onderaannemer zijn werknemers beloont. De discussie hierover is nog niet afgerond. Wij stellen alles in het werk om misstanden te voorkomen.

Integriteit

■ Aantal deelnemende medewerkers aan integriteitsworkshops in Nederland, onder andere in het Introductieprogramma van VolkerWessels en overige bijeenkomsten*

Er zijn in Nederland 49 meldingen geweest bij vertrouwenspersonen, ten opzichte van 50 meldingen in 2013. In het Verenigd Koninkrijk zijn er 8 meldingen geweest. In het Verenigd Koninkrijk wordt volgens andere definities gerapporteerd dan in Nederland**. Net als in eerdere jaren laat het aantal meldingen een stijgende lijn zien. Wij beschouwen dit als een positief signaal dat de bewustwording over integriteit verder toeneemt.

Gedragcode en Platform Integriteit

De basis voor ons integriteitsbeleid is te vinden in onze gedragscode. Om de gedragsnormen uit deze code in de praktijk te laten 'leven' is doorlopende aandacht en bewustwording nodig. Het Platform Integriteit van VolkerWessels kent daarom de volgende doelen:

- vergroten van het besef van medewerkers dat integriteit belangrijk is
- integriteit verankeren in de bedrijfscultuur
- bewustwording vergroten over inhoud, betekenis en naleving van algemeen aanvaarde maatschappelijke normen en waarden en nationale en internationale wet- en regelgeving.

* Hierover heeft KPMG assurance verleend.

** In het Verenigd Koninkrijk wordt gerapporteerd over [grievances](#). De definitie van grievances wijkt af van wat in Nederland wordt verstaan onder niet-integer handelen. Bovendien zijn door cultuurverschillen de klachten in Nederland en in het Verenigd Koninkrijk niet vergelijkbaar.

Naam: **Huib Costermans**

Functie: **CFO**

Bedrijf: **KPN NEDERLAND**

'Verantwoordelijkheid nemen in de keten'

'Duurzaamheid staat heel hoog op onze agenda. Corporate responsibility is integraal onderdeel van onze strategie en beleidsvoering. Dat we ons één van de meest duurzame telecombedrijven ter wereld en een koploper in de Transparantiebenchmark mogen noemen, komt ook doordat we al lang met duurzaamheid bezig zijn. Zeker als het om mijn portefeuille energie gaat. Van al het energieverbruik in Nederland is 0,8% KPN-gerelateerd. Dan moet je je verantwoordelijkheid nemen. KPN Nederland maakt voor 100% gebruik van groene stroom. Daarnaast heeft KPN de ambitie om in 2015 CO₂-/klimaatneutraal te zijn. Ook hierin nemen wij onze verantwoordelijkheid. Met onze producten en diensten kunnen we ook onze klanten positief beïnvloeden. Online werken en telecomtoepassingen zorgen voor minder uitstoot en kunnen zelfs het fileprobleem oplossen. KPN heeft ook een voorbeeldfunctie naar de consument. Het recyclen van mobieltjes gebeurt nog veel te weinig. Eén van onze initiatieven is een bus waar je oude telefoons kunt inleveren. Een mooi voorbeeld van sociale duurzaamheid is klassencontact, waardoor zieke kinderen thuis online lessen kunnen volgen. Ook elders in de markt zien we interessante ontwikkelingen. Zo kent de sector tegenwoordig zeer professioneel omgevingsmanagement. Een mooie referentie van VolkerWessels is de borstelmaschine, waarmee ze onze netwerken sneller, goedkoper, milieuvriendelijker en met minder hinder en schade voor de omgeving aanleggen. KPN zoekt voortdurend naar de dialoog en samenwerking met haar partners. Wij breiden onze scope bewust uit. Je moet niet alleen kijken naar je eigen organisatie en activiteiten, maar ook naar wat je duurzaam kunt betekenen in de keten. Zeker met de tendens van een terugtrekkende overheid, is het belangrijk dat we als marktpartijen (samen) onze verantwoordelijkheid nemen.'

Elke nieuwe medewerker ontvangt de gedragscode en er worden integriteitworkshops gegeven binnen onze bedrijven. We leggen op dit moment de laatste hand aan een e-learning tool die volgend jaar wordt gelanceerd. In deze tool worden medewerkers integriteitsdilemma's voorgelegd. Het programma van de workshops, die we in 2015 geven, zal afgestemd worden op basis van de uitkomsten van de tool.

Gedragscode

De gedragscode van VolkerWessels bevat de volgende thema's:

- Omgang met de omgeving
- Omgang met marktpartijen
- Omgang met de organisatie
- Omgang met elkaar
- Naleving wet- en regelgeving

Maatschappelijke opvattingen zijn divers en veranderen snel. Het is een uitdaging om ons integriteitsbeleid daar goed op te laten aansluiten. Een voorbeeld is de opkomst van social media. Daarom evalueren we in 2015 of de gedragscode nog steeds goed aansluit bij deze veranderende maatschappelijke opvattingen en passen we de code, indien dit gewenst is, aan.

Highlights 2014

Mogelijkheid tot anonimiseren meldingen aan centrale vertrouwenspersoon
 Ontwikkeling e-learning tool integriteit
 Integriteitworkshops gevolgd door 1.798 medewerkers

Om de principes uit onze gedragscode in de praktijk te laten 'leven' is doorlopende aandacht en bewustwording nodig. Sleutelbegrippen zijn daarbij de bewustwording, de bevordering en de waarborging van integer handelen. Het Platform Integriteit van VolkerWessels geeft inhoud aan deze sleutelbegrippen en onderneemt initiatieven voor concrete acties.

Als onderdeel van het integriteitsprogramma ontvangt elke nieuwe medewerker de gedragscode en geven we integriteitworkshops binnen onze bedrijven. We leggen op dit moment de laatste hand aan een e-learning tool, die volgend jaar wordt gelanceerd. In deze tool worden medewerkers integriteitsdilemma's voorgelegd. Het programma van de workshops, die we in komende jaren geven, zal afgestemd worden op basis van de uitkomsten van de tool.

Door het instellen van een centraal vertrouwenspersoon hoeven medewerkers hun - reeds anonieme - meldingen niet meer op werkmaatschappij niveau te doen. Dit verlaagt de drempel voor meldingen.

The new Dutch quay

Dé nieuwe Nederlandse kademuur: door het gebruik van innovatieve materialen is deze onderhoudsarm en is er minder kans op schade aan aanmerende schepen.

Door het beperken van de onderhoudsbehoefte is er tijdens de levensduur minder materiaal en energie nodig voor herstel. De afstand tussen het schip en de kade is bovendien kleiner, waardoor er minder kans is op het morsen van lading in het water.

Acties 2015

Vergroten bekendheid vertrouwenspersoon door communicatie
 Actualiseren gedragscode
 Actualiseren protocol gebruik social media
 Lancering e-learning tool integriteit
 Voortzetten integriteitworkshops

Ketenverantwoordelijkheid

De Leidende Principes die we samen met zes andere grote Nederlandse bouwbedrijven hebben opgesteld, richten zich op ketenverantwoordelijkheid en professionele samenwerking. Onze werkmaatschappijen leggen via de In Control Statements (zie hoofdstuk Van visie naar impact) verantwoording af over de aansluiting van hun beleid bij de Leidende Principes. In de principes spreken wij onze verwachting uit dat ook onze leveranciers zich professioneel, integer, transparant en maatschappelijk verantwoord gedragen. Dit laatste betekent ook dat wij concrete inspanningen en samenwerking verwachten bij voor ons belangrijke duurzaamheidsthema's als CO₂ (zie pagina 33) en social return (zie pagina 28).

Eerder ondertekenden we in het kader van ketenverantwoordelijkheid ook al het Global Compact van de VN en het Manifest Maatschappelijk Verantwoord inkopen.

<p>Integriteit:</p> <p>Integriteitsbeleid VolkerWessels</p>	<p>Maatschappij</p> <hr/> <p>VolkerWessels</p>	<p>zekerheid tientallen miljoenen</p> <p>risico tientallen miljoenen</p>
--	--	--

Maatschappij: Geen risico op extra kosten door versterking van de marktwerking. **VolkerWessels:** Zonder integriteitsbeleid loopt VolkerWessels kans op imagoschade en boetes, waarvan de kosten zouden kunnen oplopen tot tientallen miljoenen Euro's. Door ons integriteitsbeleid minimaliseren we deze kans.*

* Deze bedragen zijn indicatief en gebaseerd op aannames. Deze kunt u vinden op onze website <http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility>

Naam: Prof. dr. Gerard Zwetsloot

Functie: Projectleider Europees veiligheidsonderzoek

Organisatie: TNO en University of Nottingham

'Goed ontwikkeld gevoel voor veiligheid'

'S teeds meer organisaties committeren zich aan een nul-ongevallen- of nul-schadebeleid. Opmerkelijk genoeg bestaat er amper onderzoek naar de succesfactoren voor de implementatie van die ambitie. Daar komt nu verandering in. Samen met buitenlandse partners doet TNO onderzoek naar die succesfactoren. We kijken hoe commitment binnen de organisatie wordt gedeeld en gecommuniceerd en wat dat betekent voor de veiligheids-cultuur. We onderzoeken ook in hoeverre bedrijven van andere organisaties willen leren. Hoe gaan ze om met incidenten? Hoe wordt veiligheid proactief bevorderd? Dat zijn belangrijke vragen waar je als bedrijf concreet iets mee kunt. Het onderzoek loopt momenteel in zeven Europese landen, waaronder Engeland, Polen en Duitsland. Per land doen gemiddeld vier organisaties mee, ook uit de bouw- en installatiesector. VolkerWessels is één van de Nederlandse deelnemers. De organisatie heeft een goed ontwikkeld gevoel voor veiligheid. Voorbeelden daarvan zijn het ondertekenen van de governance code voor veiligheid in de bouw en de bewustzijns campagne wave! (Wees Alert! Veiligheid Eerst!, red). VolkerWessels is erg geïnteresseerd in hoeverre medewerkers ook daadwerkelijk het idee hebben dat ze veilig kunnen werken. En hoe er onderling over veiligheid wordt gesproken. Zijn de uitgangspunten van wave! bekend? In hoeverre stimuleert het management het veiligheidsbeleid? Hoe groot is het gat tussen de visie van 'kantoor' en de werkvloer? Bij een buitenlands bouwbedrijf zagen we bijvoorbeeld een enorme motivatie om veiliger te werken. Medewerkers wisten alleen niet waar ze de benodigde informatie konden krijgen.' Dit soort cruciale bevindingen komen tijdens het onderzoek aan het licht. We hopen dat het eindrapport rond de zomer op tafel ligt.'

'Duurzame woningen van de band'

MorgenWonen. De nieuwe bouwstandaard van VolkerWessels verlaat de traditionele manier van bouwen en geeft prefabricage een nieuwe dimensie. Het is 'Lego voor experts'. Complete woningen rollen in delen bij dochtermaatschappijen van de 'band' en worden als bouw pakket aangeleverd. Speciale teams assembleren de bouwstenen binnen één dag tot een complete, duurzame en energienotanul woning.

Midden in het groene hart en met het bos in de achtertuin. Een betere plek voor 'groene' woningen lijkt er niet. Op het project Sterrenberg in Huis ter Heide is de tweede serie woningen van het MorgenWonen-concept opgeleverd. 'Voor het concept doet de locatie er overigens niet eens toe', weet Rik Hulsmán, manager Markt en Innovatie bij VolkerWessels Bouw & Vastgoedontwikkeling. 'We kunnen de woningen vrijwel overal neerzetten.' En dat is best een rare gewaarwording. Waar 's ochtends alleen nog een fundering ligt, prijkt 's avonds ineens een volledige woning. Compleet met kozijnen en isolatieglas, metselwerk, badkamer, toilet, bekabeling en installaties. Binnen twee weken zijn de huizen volledig 'woonklaar'. 'Nieuwe bewoners kunnen er direct in.'

Als een auto

Duurzame woningen van hoge kwaliteit. Faalkosten terugdringen. De impact op het milieu beperken. Al deze wensen stonden aan de wieg van MorgenWonen. Nieuwe uitdagingen en ontwikkelingen vroegen om een grensverleggende aanpak en een visie buiten de kaders van de huidige woningbouw. 'Niet eenvoudig voor een traditionele bouwer', bekent Hulsmán. 'Daarom hebben we er een industrieel ontwerper bij betrokken. Hij leerde ons anders denken en kijken. Hij vergeleek bouwprocessen met de industriële processen van een autofabriek of vliegtuigbouwer. Standaardisatie is daar het toverwoord. Op één platform worden soms meerdere typen en merken auto's

Rik Hulsmán, manager Markt & Innovatie

gebouwd. VolkerWessels heeft die werkwijze vertaald naar de bouw. Het bouwproces is op alle onderdelen opnieuw ingericht. Dat heeft geleid tot een industrieel platform met slimme uitwisselbare elementen. Woningen rollen altijd met dezelfde hoogwaardige kwaliteit van de lopende band. Of er nu één woning

uit de fabriek komt, of vijftig. En ook de prijs blijft gelijk.' Hulsmán vervolgt: 'Daarmee onderscheiden we ons echt. Bij MorgenWonen is één huis de norm. En weet je wat ook een belangrijk verschil is ten opzichte van traditionele woningbouwprojecten? 80% van de woning produceren we nu binnen VolkerWessels. Dat is normaal gesproken gemiddeld 20%.'

Plug-and-play

Een huis binnen een dag. Dat vergt een strak schema. Het aanbrengen van de fundering en de aanleg van afvoeren en leidingen in de grond zijn de enige werkzaamheden die al vooraf op locatie gebeuren. Op D-Day 'klikt' het assemblageteam van MorgenWonen het huis in een vaste volgorde binnen enkele uren in elkaar. Elk prefab-element is 'plug-and-play' en kent een maximale afwijking van twee millimeter. Hulsmán: 'Het luistert heel nauw, anders past het niet. De bouwmuren moeten bijvoorbeeld enorm strak en glad zijn. Een hele uitdaging maar door onder hoge druk en vanaf de onderzijde verticaal te storten, is het gelukt.' De betonnen bouwelementen komen uit de fabriek van Westo Prefab Betonsystemen. De vloerdelen, compleet met vloerverwarming en uitsparingen voor andere installaties, vormen de basis van de woning. Daarbovenop plaatsen de mannen een betonnen trap met leidingschacht, die ook voor de stabiliteit van de woning zorgt. Na het plaatsen van de bouw wanden, het toiletelement, de verdiepingsvloeren, -wanden en het trapelement van de bovenverdieping, is het de beurt aan een volgend huzarenstukje: de badkamer. Compleet met tegelwerk, douchehoek, spiegels, een badmeubel en designradiator. 'Een unit van De Mors met wanden van houten sandwichpanelen, afgewerkt met aluminium. We hoeven hem alleen maar uit te pakken, erin te hijsen en aan te sluiten.' Dat geldt ook voor de leidingen, kabels en buizen, die als compleet pakket verticaal in de leidingschacht worden gehesen. Sluitstuk van het pakket is een kast van HOMIJ met alle energiebesparende installaties. De buitengevels met kozijnen, ornamenten en metselwerk en het dak van De Groot Vroomshoop maken de woning uiteindelijk binnen een dag wind- en waterdicht.

'Complete woningen rollen in delen bij VolkerWessels van de band en worden als bouw pakket aangeleverd'

**De MorgenWoning staat in één dag.
Op deze foto de eerste serie 'geassembleerd' in Rijssen.**

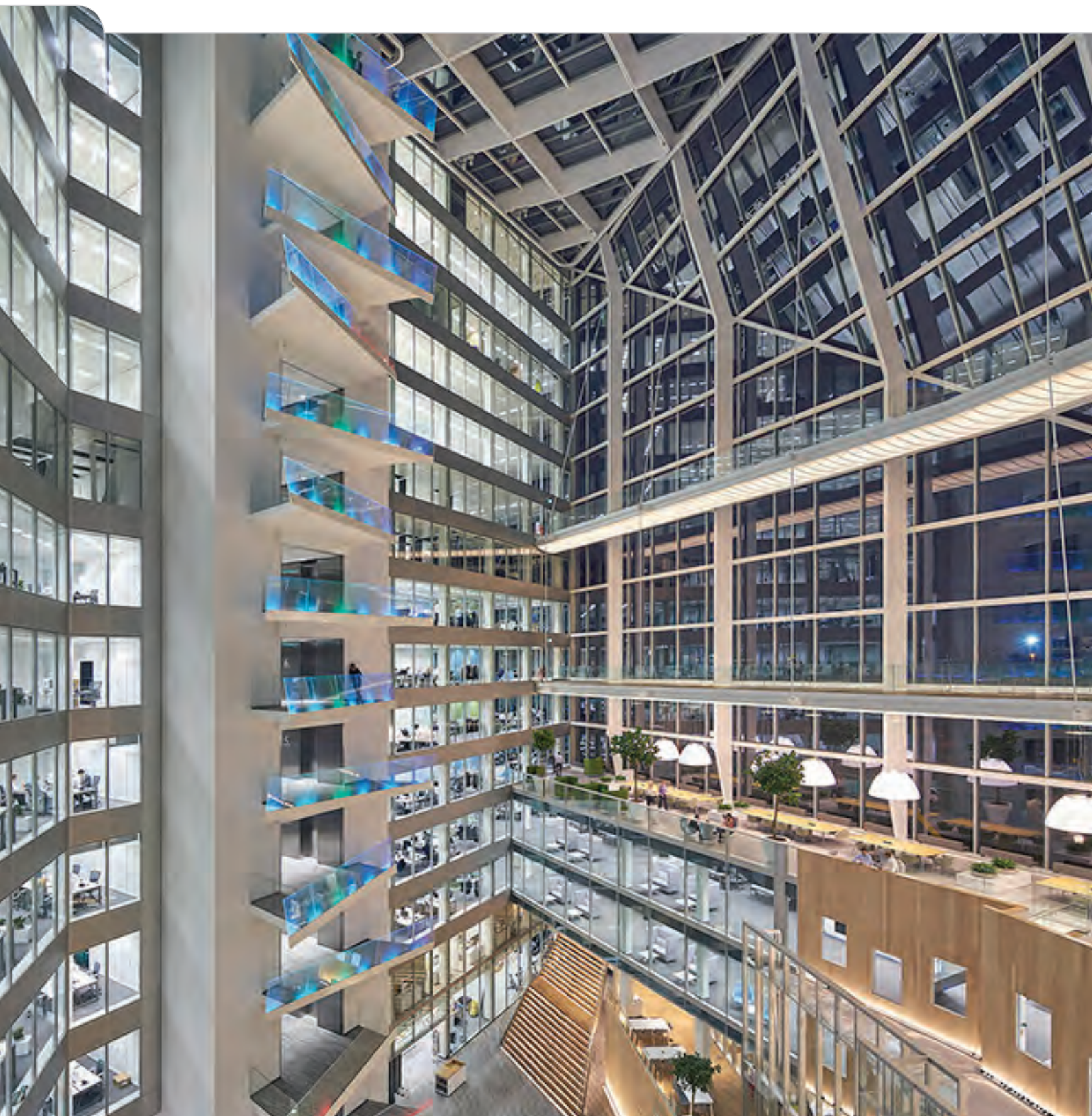
Energienotanu

Kwalitatief hoogwaardig en onderhoudsvriendelijk. Lage faalkosten. Betrouwbare en snelle levertijd door productie in ideale omstandigheden. Kostenbesparend: MorgenWonen kent vele voordelen.

Maar één van de grootste pluspunten is het duurzame karakter. Tal van maatregelen zorgen ervoor dat bewoners bij normaal gebruik geen energiekosten hebben. Een uitstekend isolerende 'schil', vloerverwarming, panvervangende zonnepanelen op het dak en een duurzame warmtepomp die warmte uit de buitenlucht haalt. Slimme ventilatie meet via CO₂-sensoren hoeveel lucht moet worden aan- en afgevoerd zodat er niet onnodig energie verloren gaat aan het verwarmen van overtollige lucht. Bovendien gebruikt een besparende unit de warmte van de afgevoerde lucht om de verse lucht op te warmen. Maar ook andere maatregelen en ontwikkelingen leiden tot een milieube-

sparing: minder transportbewegingen naar de bouwplaats, minder afval, minder faalkosten en het hergebruik van de woning op een eventueel andere locatie zonder sloop en gebruik van nieuwe bouwmaterialen. Een CO₂-ketenanalyse van de winning van grondstoffen tot het bouwproces en van de gebruiksfase tot de afvalverwerking maakt dit duidelijk. Woningen die voldoen aan het bouwbesluit 2014 stoten gemiddeld 326 ton CO₂ uit. MorgenWonen zit op slechts 61 ton CO₂. 'En dat is pas het begin', verwacht Hulsman. 'Dit jaar bouwen we honderd woningen, volgend jaar misschien wel tweehonderd. We sturen de processen continu bij en zijn aan het finetunen om nog betere resultaten te behalen.'

Betrokken werkmaatschappijen: VolkerWessels Bouw en Vastgoed-ontwikkeling, Westo Prefab Betonsystemen, De Mors, De Groot Vroomshoop, HOMIJ, REINÆRDT Deuren, VolkerWessels Bouwmaterieel, Primum

The Edge', het nieuwe hoofdkantoor van Deloitte aan de Amsterdamse Zuidas. Bij oplevering het meest duurzame gebouw ter wereld: een slim ontwerp, zonnepanelen, thermale energie en gebruik van regenwater.

Levenskwaliteit

Samen bouwen aan een betere levenskwaliteit: dat is de stip op de horizon van VolkerWessels voor 2020. Levenskwaliteit is voor VolkerWessels de paraplu waaronder alle duurzame thema's samenkomen. Maar hoe definiëren we levenskwaliteit? En wat betekent dit voor de samenleving? In het antwoord op die vragen speelt de eindgebruiker een sleutelrol.

Doelstelling 2014

✓ Levenskwaliteit introduceren als nieuw thema

✓ Behaald ~ In uitvoering ✗ Niet behaald

VolkerWessels wil échte meerwaarde creëren door zichtbaar bij te dragen aan levenskwaliteit. Onze inspanningen moeten zich niet alleen vertalen in de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, maar ook in de kwaliteit van leven voor de eindgebruiker. Levenskwaliteit is een zeer breed begrip. Het is voor ons daarom een uitdaging om de vertaalslag te maken naar onze bijdrage en concrete acties voor vandaag. Daarom starten wij in samenwerking met onze (kennis)partners, stakeholders en medewerkers een traject om onze bijdrage en acties op weg naar 2020 helder te formuleren.

Door te laten zien en zichtbaar te maken wat we doen verduidelijken we intern wat op de langere termijn onze ambities en doelstellingen zijn en hoe onze innovaties en creatieve ondernemerskracht hieraan kunnen bijdragen. Extern ontdekken we hoe we de eindgebruiker optimaal kunnen bedienen en welke positieve impact onze activiteiten kunnen hebben.

Acties 2015

Nieuwe (derde) stakeholderdialoog met eindgebruikers

Vaststellen meetmethode levenskwaliteit

Deelname van VolkerWessels-onderdeel Primum aan coalitie

De Groene Zaak over sociale impactmeting

Daarom gaat VolkerWessels de komende jaren samen met deze eindgebruiker en andere betrokkenen op zoek en in dialoog over hoe de individuele thema's in dit verslag bijdragen aan levenskwaliteit en de bijdrage die VolkerWessels daarin kan leveren.

Doelstelling 2020

Samen bouwen aan een betere levenskwaliteit

Dilemma levenskwaliteit

VolkerWessels wil samen bouwen aan een betere levenskwaliteit. Ons werk heeft invloed op levens en daarmee op de levenskwaliteit van mensen. Hoe ons werk daar precies invloed op heeft, en wat je kunt doen om daarmee de levenskwaliteit te verbeteren is moeilijk te vangen in een eenduidige strategie. Hoe monitor je en zorg je dat onze producten en diensten aan levenskwaliteit van mensen bijdragen? Hoe kun je die claim waarmaken? En wat als belangen van verschillende stakeholders strijdig zijn met elkaar? Onze klant is vaak niet de eindgebruiker. Hoe we hiermee om moeten gaan is ook voor ons nog niet duidelijk. Wij zetten hier stappen in door in overleg met De Groene Zaak en enkele andere partijen, die met deze problematiek worstelen, een concrete benadering in te vinden. Daarnaast organiseren wij vanaf 2015 een jaarlijkse eindgebruikersdialoog. Hierin overleggen we met de eindgebruikers van onze producten en diensten hoe wij door onze werkzaamheden maximaal waarde kunnen toevoegen aan hun levenskwaliteit.

Renovatieconcept – Klusflat Kleiburg

De Kleiburg flat in de Amsterdamse Bijlmer stond op het punt om gesloopt te worden.

Nu is 'De Flat' het grootste klushuizen- en renovatieproject van Nederland. Niet alleen

is het nationale erfgoed voor de komende 50 jaar 'veilig' gesteld, ook zijn de woningen door het klusconcept de meest betaalbare woningen in Amsterdam. De belangstelling voor de woningen is zeer groot. Nieuwe bewoners kunnen dankzij de betaalbaarheid en flexibele indelingsmogelijkheden hun eigen creativiteit kwijt.

Over dit verslag

Scope

In dit verslag rapporteren we over onderaannemers en toeleveranciers als wij samen met hen innovaties ontwikkelen. Wij rapporteren niet over hun veiligheids- of CO₂-prestaties. Dit betekent niet dat daar geen zicht op is. Daar waar de CO₂-Prestatieladder bijvoorbeeld eist dat wij voorwaarden stellen aan onderaannemers en toeleveranciers hebben wij inzicht in hun footprint. Maar omdat dit inzicht beperkt is, hebben wij ervoor gekozen hun prestaties buiten onze verslaglegging te houden. Sinds 2013 rapporteren we ook de prestaties van al onze werkmaatschappijen in het Verenigd Koninkrijk. De data van onze Britse bedrijven worden apart verzameld en per thema weergegeven. In 2014 zijn er enkele interne verschuivingen geweest, die geen invloed hebben op de geconsolideerde cijfers.

Reikwijdte

De primaire doelgroep van dit verslag zijn stakeholders die geïnteresseerd zijn in onze activiteiten in Europa – hoofdzakelijk in Nederland en het Verenigd Koninkrijk – waar wij op een breed terrein in diverse sectoren onze activiteiten ontplooiën. Onze activiteiten in de Verenigde Staten en Canada hebben een ander karakter doordat ze zich op een minder breed terrein afspelen. De verslaglegging over deze landen is mede om die reden minder relevant voor onze stakeholders in Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Na een afweging door de Raad van Bestuur is expliciet gekozen voor het beperken van de scope in 2013 en 2014 tot Nederland en het Verenigd Koninkrijk, vanuit de overtuiging dat dit op dit moment het meest recht doet aan de informatiebehoeften van onze stakeholders. De projecten binnen onze overige buitenlandse activiteiten vallen buiten de scope van deze rapportage.

In dit verslag hebben wij combinaties of vennootschappen opgenomen waarin wij overheersende zeggenschap hebben. Een combinatie waarin sprake is van joint control is niet meegenomen. Deze handelswijze komt overeen met de Nederlandse richtlijn voor financiële verslaglegging.

De materiële thema's voor VolkerWessels zijn bepaald op basis van diverse stakeholderdialogen en een inventarisatie onder de medewerkers. De CSR-strategie van de Britse werkmaatschappijen is in lijn gebracht met de concernstrategie. De herziene strategie werd opgesteld op basis van marktonderzoek, best practices en de strategie van VolkerWessels. In de strategie voor de Britse Groep zijn dertien thema's geselecteerd, die licht afwijken van de Nederlandse definities. Ten aanzien van de thema's 'Integriteit', 'Veiligheid' en 'Grondstoffen' is er een afwijking van de definities. Dit zal indien van toepassing worden toegelicht in het desbetreffende onderdeel van dit verslag.

Wij conformeren ons aan de internationaal erkende richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI, versie 4). In 2014 zijn wij overgegaan op de GRI 4. Vanaf dit moment rapporteren wij conform de GRI 4 in accordance optie 'Core'. De GRI-tabel kunt u vinden op de website.*

Gegevensverzameling

Voor het op uniforme wijze verzamelen van gegevens hebben wij een rapportagehandboek samengesteld voor Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Voor het berekenen van de CO₂-footprint van zowel onze Nederlandse als Britse bedrijfsactiviteiten, hanteren we het GHG Protocol en de conversiefactoren die door SKAO worden gehanteerd. Een uitzondering hierop vormen de conversiefactoren voor aardgas en elektriciteit in het Verenigd Koninkrijk. Hiervoor worden de DEFRA conversiefactoren gebruikt die specifiek voor de situatie in het Verenigd Koninkrijk zijn bepaald. Eventuele herberekeningen en definitiewijzigingen zijn in de tekst en voetnoten toegelicht.

VolkerWessels maakt vanaf 2014 gebruik van het datamanagementsysteem 'CSR Report', van CO₂ management om alle duurzaamheidsgegevens te verzamelen. Met de overstap naar dit systeem heeft VolkerWessels tot doel haar gegevensverzameling, -validatie en -analyse continu verder te verbeteren en te professionaliseren. Als onderdeel van de overstap is er een kwaliteitsverbetering doorgevoerd voor de cijfers over 2013, wat heeft geleid tot een restatement over de cijfers over 2013. VolkerWessels voert een uitgebreide interne audit uit op de duurzaamheidscijfers. Op basis hiervan verbeteren wij de betrouwbaarheid van onze duurzaamheidscijfers continu.

Monitoring

Afgelopen jaren hebben we ingezet op het robuuster maken van ons monitoringssysteem. Meer en betere gegevens leidden daarbij tot betrouwbaardere cijfers, maar dit bemoeilijkt sturing soms. Dit zien we terug bij onder andere de afvalcijfers, CO₂ en veiligheid. Steeds vaker werken we met correcte cijfers in plaats van conservatieve schattingen. Verbetering van de cijfers is daarom deels aan prestaties en deels aan het verbeterde monitoringssysteem toe te schrijven. Volgend jaar zullen we daarom gebruiken om KPI's te ontwikkelen die een betere sturing mogelijk maken. Daarnaast zal de monitoring en evaluatie van de belangrijkste indicatoren vanaf 2015 per kwartaal in plaats van per jaar plaatsvinden en in de directie besproken worden.

Toekomst verslaggevingsbeleid

Wij hebben de intentie om in de toekomst een pilot te starten om de reikwijdte uit te breiden naar Canada en de Verenigde Staten. Daarnaast starten we in 2015 een traject om meer inzicht in de keten te krijgen en hier beleid op te formuleren, onder andere binnen het onderwerp 'Grondstoffen'. Om de meerwaarde en impact van het duurzaamheidsbeleid beter te kunnen communiceren zullen we in de toekomst de monetaire waarde van dit beleid in kaart brengen, zowel op economisch, ecologisch als sociaal gebied.

Externe Assurance

Om de betrouwbaarheid van onze cijfers te borgen hebben wij KPMG gevraagd onze verslaglegging over Nederland en het Verenigd Koninkrijk te verifiëren en een assurance rapport af te geven. Dit heeft zij gedaan voor bepaalde data uit de thema's 'Veiligheid', 'CO₂', 'Grondstoffenbeheer' en 'Integriteit' (zie Hoofdstuk 11.1 hieronder).

Monetariseren

Het monetariseren van de impact van onze werkzaamheden op zowel de maatschappij als VolkerWessels biedt geloofwaardigheid, draagvlak en een gesprekskader voor het verduurzamen van ons beleid en onze projecten. We richtten ons hierbij dit jaar op enkele van de meest duurzame projecten en doelstellingen. De bedragen zijn indicatief en gebaseerd op aannames. In 2015 richten wij ons samen met enkele stakeholders en maatschappelijke partijen op het verder uitdiepen en monetariseren van onze impact op de maatschappij. De aannames, berekeningen en gebruikte bronnen kunt u vinden op onze website*.

Feedback

Heeft u feedback of vragen over ons duurzaamheidsverslag, dan kunt u contact opnemen met csr@volkerwessels.com.

* <http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility>

Onafhankelijk assurance-report

Aan de lezers van het Duurzaamheidsverslag 2014 van Koninklijke VolkerWessels Stevin N.V.

Introductie

De Directie van Koninklijke VolkerWessels Stevin N.V. (verder: "VolkerWessels") heeft ons verzocht zekerheid te verschaffen bij geselecteerde indicatoren over de Nederlandse en Engelse activiteiten in het Duurzaamheidsverslag 2014 (verder: het Verslag). De Directie van VolkerWessels is verantwoordelijk voor het opstellen van het Verslag, waaronder de geselecteerde indicatoren, en het bepalen van de te rapporteren materiële onderwerpen. Het is onze verantwoordelijkheid een assurance-rapport inzake de geselecteerde indicatoren in het Verslag te verstrekken gebaseerd op de hieronder omschreven werkzaamheden.

Reikwijdte van onze opdracht

Onze werkzaamheden waren gericht op het verschaffen van een beperkte mate van zekerheid of geselecteerde indicatoren en bijbehorende toelichting voor de thema's toeleveringsketen, veiligheid en gezondheid, CO₂, integriteit en grondstoffenbeheer voor zowel de Nederlandse als de Engelse activiteiten, aangemerkt met een (*) in het Verslag, in alle van materieel belang zijnde aspecten, zijn weergegeven in overeenstemming met de verslaggevingscriteria.

De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en zijn geringer in diepgang dan de werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. We verstrekken geen zekerheid bij de haalbaarheid van de doelstellingen, verwachtingen en ambities van VolkerWessels.

Verslaggevingscriteria

VolkerWessels hanteert de Sustainability Reporting Guidelines (G4) van de Global Reporting Initiative (GRI), in samenhang met interne richtlijnen, voor het rapporteren van de indicatoren, zoals omschreven in het hoofdstuk "Over dit verslag". De informatie rondom de geselecteerde indicatoren in het Verslag moet worden beschouwd in samenhang met deze toelichting. Wij zijn van mening dat de verslaggevingscriteria toepasbaar zijn binnen de context van onze assurance-opdracht.

Assurance-standaarden

We hebben onze opdracht uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 3810N "Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen". Op basis van deze standaard is het onder andere vereist dat de leden van het assurance-team over de specifieke kennis, vaardigheden en

vaktechnische bekwaamheden beschikken die nodig zijn om assurance te kunnen verstrekken over duurzaamheidsinformatie alsmede dat die leden voldoen aan de vereisten van de Ethische Code voor Professionele Accountants van International Federation of Accountants, inclusief onafhankelijkheid.

Werkzaamheden

We hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- het afnemen van interviews met medewerkers die verantwoordelijk zijn voor het analyseren en rapporteren van de geselecteerde indicatoren;
- het evalueren van de systemen en processen voor informatieverzameling, interne controles en verwerking van de informatie over de geselecteerde indicatoren;
- het bezoeken van drie locaties in Nederland en één locatie in het Verenigd Koninkrijk met als doel het beoordelen van de betrouwbaarheid van de geselecteerde indicatoren voor die locaties;
- het beoordelen van interne en externe documentatie, op basis van deelwaarnemingen, om te bepalen of de data voor de geselecteerde indicatoren adequaat zijn onderbouwd;
- een analytische beoordeling van de data en trends met betrekking tot de geselecteerde indicatoren.

Tijdens ons onderzoek hebben wij de noodzakelijke wijzigingen in het Verslag besproken met VolkerWessels en hebben wij vastgesteld dat deze wijzigingen adequaat zijn verwerkt in de definitieve versie.

Conclusie

Uit onze werkzaamheden is niet gebleken dat de geselecteerde indicatoren voor de Nederlandse en Engelse activiteiten, aangemerkt met een (*) in het Verslag niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, zijn weergegeven in overeenstemming met de verslaggevingscriteria.

Ter vergelijking opgenomen data niet onderzocht

Op de in het Verslag opgenomen vergelijkende data voor de geselecteerde indicatoren met betrekking tot 2010 is geen assurance uitgevoerd. Dit is ook het geval voor de vergelijkende data van de geselecteerde indicatoren van het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot 2011. Derhalve verstrekken wij geen zekerheid over deze ter vergelijking opgenomen data.

Observatie

Zonder dat deze observatie de strekking van ons assurance-rapport aantast verdient het volgende naar onze mening aandacht:

In de afgelopen jaren heeft VolkerWessels belangrijke voortgang geboekt op een aantal indicatoren, waardoor de relevantie van die indicatoren is afgenomen. Dit geldt met name voor toeleveringsketen (percentage werkmaatschappijen met mvo clausules in hun contracten) en grondstoffenbeheer (afvalscheidingspercentage). Wij adviseren daarom de te hanteren indicatoren te herijken, zodat de gerapporteerde indicatoren inzicht blijven geven in relevante vorderingen voor VolkerWessels.

Amstelveen, 12 maart 2014

KPMG Sustainability,
onderdeel van KPMG Advisory N.V.

W.J. Bartels RA, partner

Bijlage

Markt

	2014	2013	2012	2011	2010
Innovatie					
Percentage van het totaal aantal innovaties met het label Planet Fit	16,2%	6,8%	14,3%	13,3%	9,0%
Totaal aantal innovaties	74	74	84	90	69
Totaal Planet Fit innovaties	12	5	12	12	6
Toeleveringsketen					
Percentage van de werkmaatschappijen met inkoopcontracten en/of algemene voorwaarden met mvo-clausules*					
Nederland	92%	92%	93%	87%	85%
Verenigd Koninkrijk	100%	100%	80%	50%	
Percentage duurzaam hout gebruikt	92%	70%			

Medewerkers

	2014	2013	2012	2011	2010
Veiligheid en gezondheid					
Ziekteverzuimpercentage*					
VolkerWessels**	3,8%				
Nederland	4,8%	5,6%	5,2%	5,8%	6,1%
Bouw en vastgoed	5,8%	7,3%	5,0%	6,1%	5,4%
Infrastructuur	4,1%	5,0%	5,6%	6,4%	7,1%
Energie & Telecom	4,9%	4,9%	4,5%	5,5%	5,3%
VolkerWessels Concernkantoor	1,6%	1,8%	2,5%	1,2%	1,2%
Verenigd Koninkrijk	1,4%	1,0%	1,4%		
Canada/Verenigde Staten					
Ongevallen die hebben geleid tot verzuim*					
VolkerWessels**	145				
Nederland	115	125	145	195	151
Bouw en vastgoed	30	32	54	74	71
Infrastructuur	57	67	66	92	67
Energie & Telecom	28	26	24	29	13
VolkerWessels Concernkantoor	0	0	1	0	0
Verenigd Koninkrijk	15	16	23		
Canada**	14				
Verenigde Staten**	1				
Aantal bedrijfsongevallen met dodelijke afloop*					
VolkerWessels**	1				
Nederland	1	2***	0	0	1
Verenigd Koninkrijk	0	0	0		
Canada**	0				
Verenigde Staten**	0				

Medewerkers (vervolg)

	2014	2013	2012	2011	2010
IF cijfer (Incident Frequency rate)*					
VolkerWessels**	5,2				
Nederland	5,2	7,2	8,0	10,1	8,7
Verenigd Koninkrijk	3,7	4,9	5,6		
Canada**	9,0				
Verenigde Staten**	4,2				
Medewerkers die vallen onder een collectieve arbeidsovereenkomst	87%	89,2%	90,2%	92,0%	92,0%
Integriteit					
Aantal meldingen bij een vertrouwenspersoon*					
Nederland	49	50	30	21	28
Verenigd Koninkrijk	8	13	20		
Aantal meldingen die hebben geleid tot ontslag*	16	10	6	5	10
Aantal meldingen van het vermoeden van overtreding van de Mededingingswet*	1	0	0	0	1
Gebruikmaking van de klokkenluidersregeling*					
Nederland	3	1	0	1	0
Verenigd Koninkrijk	3	2	0		
Aantal deelnemende medewerkers aan Integriteitsworkshops, onder andere in het Introductieprogramma van VolkerWessels en overige bijeenkomsten*	1.798	462	502	340	282
Training en ontwikkeling					
Aantal uren training voor de bouwplaats medewerkers					
Nederland	42.508	38.473	45.215	56.698	71.146
Verenigd Koninkrijk	24.209	45.578	46.691		
Aantal uren training voor UTA-medewerkers					
Nederland	76.029	66.780	81.628	63.142	66.449
Verenigd Koninkrijk	2.064	6.935	8.712		
Aantal uren training voor overige medewerkers					
Nederland	142.590	134.768	133.216	140.422	148.864
Verenigd Koninkrijk	503	521	1.316		
Gemiddeld aantal uren training per medewerkers					
Nederland	23	21	22	21	23
Verenigd Koninkrijk	12	24	29		
Besteed bedrag aan training per medewerker (in euro)					
Nederland	693	783	760	673	701
Verenigd Koninkrijk	416	608	448		
Percentage van de medewerkers dat regelmatig een gesprek heeft gehad over prestatie- en loopbaanontwikkeling					
Nederland	73%	73%	73%	66%	65%
Verenigd Koninkrijk	47%	46%	64%		
Aantal cursisten VolkerWessels Academy	199	573	706	849	1.065

Medewerkers (vervolg)

	2014	2013	2012	2011	2010
Diversiteit					
Aantal man/vrouw per functiegroep					
Nederland	10.254/1.226	10.061/1.094	10.357/1.265	10.962/1.248	10.994/1.272
Bouwplaats medewerkers	2.013/32	2.313/1	2.641/7	2.952/13	3.189/5
UTA-medewerkers	2.277/458	2.764/508	2.834/542	3.044/550	3.054/584
Overige medewerkers	5.963/736	4.984/585	4.882/716	4.966/685	4.751/683
Verenigd Koninkrijk	1.808/411	1.810/370	1.640/330		
Bouwplaats medewerkers	637/15	1.510/113	1.254/47		
UTA-medewerkers	1.083/373	238/252	326/278		
Overige medewerkers	88/23	62/5	60/5		
Personeelsbezetting naar leeftijd en geslacht (man/vrouw) (inclusief Verenigd Koninkrijk)					
<21	78/17	136/21	115/28	225/23	
22-25	453/93	528/96	581/96	595/90	
26-30	995/177	1.122/181	1.091/183	1.113/173	
31-35	2.395/224	1.313/254	1.306/256	1.336/209	
36-40	1.236/203	1.442/228	1.493/238	1.555/251	
41-45	1.618/263	1.772/286	1.765/295	1.762/250	
46-50	1.682/175	1.863/213	1.866/222	1.877/213	
51-55	1.649/129	1.726/137	1.669/126	1.662/116	
56-60	1.512/78	1.524/102	1.507/108	1.553/155	
61-65	650/47	636/52	581/40	494/30	
65>	19/6	32/4	23/4	17/2	
Percentage fulltime/parttime per geslacht					
Nederland					
Mannen fulltime/parttime	93,0%/7,0%	94,1%/5,9%	94,4%/5,6%		95,0%/5,0%
Vrouwen fulltime/parttime	32,3%/67,7%	33,1%/66,9%	33,1%/66,9%		42,2%/57,8%
Verenigd Koninkrijk					
Mannen fulltime/parttime	99,0%/1,0%	98,1%/1,9%	99,5%/0,5%		
Vrouwen fulltime/parttime	81,4%/18,6%	81,1%/18,9%	82,1%/17,9%		
Percentage vrouwen dat deelnam aan de Management Ontwikkelings Leergang (MoL)					
	3,1%	12,9%	10,0%	15,8%	8,3%
Verhouding in-en uitstroom van mannen en vrouwen (Nederland)					
Mannen instroom	83,9%	84,3%	79,9%	85,4%	
Vrouwen instroom	16,1%	15,7%	20,1%	14,6%	
Mannen uitstroom	85,8%	85,5%	86,8%	85,6%	
Vrouwen uitstroom	14,2%	14,5%	14,2%	14,4%	
Personeelsbezetting naar diensttijd en geslacht (man/vrouw) (inclusief Verenigd Koninkrijk)					
<2	2.060/444	1.806/390	1.705/381	2.032/351	
2-5	2.300/425	2.521/424	2.884/451	3.078/437	
6-10	2.212/293	2.147/258	1.885/257	1.684/232	
11-20	2.194/306	2.449/332	2.474/340	2.408/291	
21-30	2.145/109	1.864/110	1.779/109	1.744/106	
31>	1.156/55	1.307/60	1.270/57	1.243/55	

Milieu

	2014	2013	2012	2011	2010
CO₂ en energie					
CO₂-emissies per GHG scope (kilotonnen)					
Nederland*	159,0	183,3	182,8	180,8	194,0
Scope 1	149,3	164,3	156,9	155,2	166,0
Scope 2	9,7	14,0	20,1	19,2	22,0
Scope 3		5,0			
Verenigd Koninkrijk*	24,3	24,5	21,7		
Scope 1	19,1	17,5	16,4		
Scope 2	5,3	1,6	1,2		
Scope 3		5,0	4,1		
CO₂-emissies per sector					
Bouw en Vastgoed	18,3	22,1	25,5	27,3	
Infrastructuur	107,1	124,3	125,9	122,2	
Energie en Telecom	33,6	35,9	30,4	29,3	
VolkerWessels Concernkantoor	0,1	1,0	1,0	1,9	
CO₂-emissies per bron					
Vervoer	36,9%	52,6%	52,1%		
Asfaltcentrales	19,0%	29,2%	29,7%		
Gebouwen	3%	7,6%	7,6%		
Projecten	41,1%	10,6%	10,6%		
Grondstoffenbeheer					
Scheidingspercentage in bouw- en sloopafval*	67,6%	70,9%	57,0%	56,5%	50,0%
Totaal gewicht afval (tonnen)*					
Nederland	60.633	107.466	80.472		
Verenigd Koninkrijk	344.225	577.205	609.523		
Gevaarlijke stoffen ingezameld en verwerkt (kg)*					
Nederland	541.485	649.248	625.447	502.877	142.509
Verenigd Koninkrijk	9.422.009	20.321.359	11.026.757		

Samenleving

	2014	2013	2012	2011	2010
Community investment					
Verhouding van besteed bedrag aan sponsoring en donaties	16,2%	15,3%	12%	12,5%	10,5%
Aantal partnerships met maatschappelijke organisaties					
Nederland	21	29	39	34	28
Verenigd Koninkrijk	5	5	2		
Omgevingsmanagement					
Aantal bouwplaatsen aangemeld bij 'Bewuste Bouwers'	138	98	72	36	6
Projecten gecertificeerd volgens het 'Considerate Constructors Scheme' in het Verenigd Koninkrijk	61	47	50		

* Hierover heeft KPMG assurance verleend

** Uitzondering: hierover heeft KPMG geen assurance verleend, CAN/vs zijn voor het eerst toegevoegd

*** Eén van deze twee dodelijke ongevallen vond plaats bij een onderaannemer

Begrippenlijst

Aantal gewerkte uren	Het totaal aantal gewerkte uren van VolkerWessels medewerkers inclusief ingeleende medewerkers. De gewerkte uren worden berekend, bijgehouden of kunnen worden berekend naar rato van de reële personeelssterkte en een correctie van het verzuim. Vakantie-, feest- en weekenddagen worden hierin dus niet meegerekend. Als het aantal gewerkte uren niet wordt bijgehouden, mag worden gerekend met 1600 per fulltime fte.
Aantal verzuimdagen ten gevolge van ongevallen	Het totaal aantal verzuimde werkdagen als gevolg van een bedrijfsongeval.
Algemene inkoopvoorwaarden	De algemene bepalingen waarin is vastgelegd onder welke condities VolkerWessels producten en/of diensten van haar toeleveranciers afneemt. Deze voorwaarden worden zoveel mogelijk van toepassing verklaard bij het afsluiten van overeenkomsten met andere partijen.
Bedrijfsongeval met verzuim	Wanneer een ongeval leidt tot een verzuim van langer dan één dag, spreken we van een ongeval met verzuim. De dag van het ongeval wordt niet meegerekend.
Bewuste Bouwers	Een keurmerk dat een impuls geeft aan de relatie van bouwplaatsen met hun omgeving. Het keurmerk stimuleert goede communicatie met de omgeving van bouwlocaties en maakt de professionaliteit op bouwplaatsen zichtbaar.
Biodiversiteit	Onder biodiversiteit verstaan we de verscheidenheid aan levensvormen binnen een ecosysteem of zelfs op de gehele planeet.
Bouw en sloopafval	Bestaat uit de ongesorteerde fractie van grondstoffen, die tijdens werkzaamheden op een bouw- of sloopproject vrijkomen. Op deze fractie moet nog een sorteerbewerking worden toegepast, waardoor er zuivere grondstoffen ontstaan, die direct toepasbaar zijn bij de eindverwerker.
Bouwplaatsmedewerker	Een persoon in dienst van een VolkerWessels werkmaatschappij, met inbegrip van personen die zijn ingehuurd van een andere VolkerWessels werkmaatschappij en van stagiaires (personen die werkervaring opdoen en/of opgeleid worden), die (uitvoerende) werkzaamheden verricht op een bouwplaats (of vergelijkbare werklocatie). Op deze medewerker is de CAO voor de Bouwnijverheid van toepassing en hij/zij voldoet aan de definitie zoals gesteld in artikel 88, lid 7 van genoemde CAO.
BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method)	Beoordelingsmethode om de duurzaamheidsprestaties van gebouwen te bepalen. BREEAM stelt een standaard voor een duurzaam gebouw en geeft vervolgens aan welk prestatieniveau het onderzochte gebouw heeft. Het doel is gebouwen te analyseren en een duurzaamheidslabel (pass, good, very good, excellent en outstanding) te geven.
BVGO (Bouw en Vastgoedontwikkeling)	Afkorting voor de sector 'Bouw en Vastgoedontwikkeling' binnen VolkerWessels.
CO₂-footprint	De totale hoeveelheid broeikasgas, die in een bepaalde periode is uitgestoten.
CO₂	Een gas dat onder andere wordt uitgestoten door het verbranden van fossiele brandstoffen (brandstoffen zoals steenkolen en van aardolie gemaakte producten). CO ₂ is het gas dat voor een groot deel een bijdrage levert aan het broeikaseffect.
Conversie factor	Methode om de hoeveelheid ton CO ₂ -uitstoot te berekenen bij gebruik van brandstof. De conversie factor is voor elke energiestroom en elke brandstof verschillend. De gehanteerde conversie factoren door VolkerWessels in 2014 zijn gebaseerd op de conversie factoren die door de CO ₂ -Prestatieladder zijn gedefinieerd voor de Nederlandse situatie. Voor de CO ₂ -uitstoot in het Verenigd Koninkrijk zijn ook de conversie factoren van de CO ₂ -Prestatieladder gebruikt, behalve voor elektriciteit en aardgas. Hiervoor zijn de DEFRA-conversie factoren gebruikt. Dit omdat deze beter passen bij de situatie in het Verenigd Koninkrijk.
CSR (Corporate Social Responsibility)	De Engelse term voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

Platform csr	Intern adviesorgaan van VolkerWessels op het gebied van ons Corporate Social Responsibility beleid.
Dodelijk bedrijfsongeval	Een bedrijfsongeval dat onmiddellijk of binnen 30 kalenderdagen na het ongeval leidt tot het overlijden van de betrokken VolkerWessels medewerker of ingeleende medewerker.
FSC-hout	Hout met het FSC-keurmerk van de Forest Stewardship Council. Dit geeft aan dat het hout afkomstig is uit een bos dat door de FSC-organisatie onafhankelijk is beoordeeld als een goed beheerd bos volgens normen voor milieu, sociale omstandigheden en economie.
GreenHouse Gas (GHG) protocol	Vormt de internationale basis van de rapportage over CO ₂ -emissies.
GRI (Global Reporting Initiative)	Internationaal erkende standaard voor duurzaamheidsverslaglegging.
Grondstoffenbeheer	Staat voor de wijze waarop wij als concern willen omgaan met onze grondstoffenstromen. Het verminderen en scheiden van onze reststromen, zodat optimaal kan worden hergebruikt door onszelf of een andere partij, heeft de prioriteit.
HERA-SYSTEM (Highly Ecological Recycling Asphalt)	Nieuwe technologie voor de recycling van asfalt, ontwikkeld door KWS Infra.
HR	Human Resources (afdeling).
Incident Frequency (IF)	Het aantal bedrijfsongevallen met verzuim (of dodelijk) vermenigvuldigd met één miljoen (uur) gedeeld door het aantal gewerkte uren. VolkerWessels hanteert hiervoor de VCA-definitie.
Innovatie	Is de ontwikkeling van een nieuw of verbeterd product, concept of dienst. De innovatie is voor zowel het bedrijf als de markt waarvoor zij bestemd is, vernieuwend. Dat wil zeggen dat het extra waarde toevoegt aan de maatschappij. Een duurzame innovatie voegt bovendien waarde toe aan het milieu en krijgt binnen VolkerWessels het onderscheidende label 'Planet Fit'.
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
MVO-clausules	Worden gedefinieerd als bepalingen die betrekking hebben op kernwaarden als maatschappelijke verantwoordelijkheid (bijvoorbeeld mensenrechten, arbeidsomstandigheden, integriteit, transparantie en duurzaamheid/impact op het milieu).
NGO (niet-gouvernementele organisatie)	Een organisatie die onafhankelijk is van de overheid en zich op een of andere manier richt op een verondersteld maatschappelijk belang.
Omgevingsmanagement	Acties die gericht zijn op de omgeving, waarbij externe partijen betrokken en gekend worden, zoals bewoners, weggebruikers, bedrijven, media, milieubewegingen etc.
Overige medewerkers	Zijn medewerkers met een arbeidsovereenkomst waarop niet de CAO voor de Bouwnijverheid van toepassing is. Hieronder vallen ook vaak directeuren.
PEFC-hout	Hout/papier van het Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC) dat bijdraagt aan het bevorderen van duurzaam bosbeheer.

PlanetFit	Is het label dat staat voor duurzame, innovatieve oplossingen van VolkerWessels. Een product, concept of dienst is 'PlanetFit' als het aantoonbaar waarde toevoegt aan de markt en het milieu. Het moet dus financieel rendabel zijn, maar ook aantoonbaar de (negatieve) impact op het milieu verminderen. Een innovatie is pas 'PlanetFit' na formele toetsing door het Platform CSR en daarmee het hebben verkregen van een PlanetFit-certificaat voor de betreffende innovatie (www.planetfit.nl).
Reststroom	Het gedeelte van de afvalstroom van particulieren, instellingen en bedrijven dat overblijft nadat alle bruikbare en recyclebare afvalstromen uit de hoofdstroom zijn genomen. Binnen VolkerWessels is de reststroom datgene dat overblijft nadat de gangbare grondstoffen (bijv. (beton)granulaten, metalen, papier, karton, zand en hout) uit de hoofdstroom genomen zijn.
Scheidingspercentage	Geeft aan welk percentage van het totale bouw- en sloopafval is gescheiden in de verzameling en verwerking van het afval (op locatie).
Scope 1, 2, 3 (GHG-Protocol)	Scope 1 – Directe emissies door de eigen organisatie, zoals bijvoorbeeld emissies door eigen gasgebruik en emissies veroorzaakt door het eigen wagenpark. Scope 2 – Indirecte emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit die de organisatie gebruikt, zoals emissies door centrales die deze elektriciteit leveren. Scope 3 – Betreft overige indirecte emissies. Deze zijn een gevolg van de activiteiten van de organisatie, maar komen voort uit bronnen die geen eigendom van de organisatie zelf zijn noch beheerd worden door de organisatie. Voorbeelden zijn emissies voortkomende uit de productie van ingekochte materialen, de verwerking van afval en het gebruik van het door het bedrijf aangeboden/verkochte werk, dienst of levering. Door VolkerWessels worden voornamelijk emissies door vliegreizen gerapporteerd.
SKAO (Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen)	Deze stichting is verantwoordelijk voor alles wat betrekking heeft op de CO ₂ -Prestatieladder, namelijk het gebruik, de doorontwikkeling, het beheer van het certificeringsschema en verbreding van deelnemende sectoren.
Social return	VolkerWessels verstaat onder social return elke inspanning die het vanuit haar bedrijfsvoering of vanuit het uitvoeren van projecten mogelijk maakt om mensen met een arbeids handicap en/of afstand tot de arbeidsmarkt te laten participeren op de arbeidsmarkt.
UTA medewerkers (Uitvoerend Technisch Administratief medewerkers)	Een persoon in dienst van een VolkerWessels-werkmaatschappij, met inbegrip van personen die zijn ingehuurd van een andere VolkerWessels werkmaatschappij en van stagiaires (personen die werker- varing opdoen en/of opgeleid worden), die werkzaamheden uitvoert buiten de bouwplaats.
VCA (VGM Checklist Aannemers)	Veiligheidsrichtlijn.
Ziekteverzuimpercentage	Geeft aan welk deel van de arbeidscapaciteit in een bepaalde periode wegens verzuim verloren is gegaan. Het is de meest gebruikte maat om het verzuim binnen een organisatie te typeren. VolkerWessels berekent dit in lijn met de methodiek, die in de VCA-richtlijn wordt gehanteerd.
Ziekteverzuimpercentage ten gevolge van ongevallen	Het totaal aantal verzuimde werkdagen tgv ongeval/potentieel aantal beschikbare werkdagen x 100.

De kleinwildpassage in de N302 bij Harderwijk. Kleine diersoorten kunnen hier veilig de weg kruisen. Door het toepassen van het rooster wordt voorkomen dat grotere diersoorten als het wilde zwijn en de ree op de doorgaande weg komen.

Colofon

VolkerWessels

Podium 9
3826 PA Amersfoort

Postbus 2767
3800 GJ Amersfoort

T +31 88 186 61 86
E informatie@volkerwessels.com
I www.volkerwessels.com

Uw reacties op ons duurzaamheidsverslag ontvangen we graag op csr@volkerwessels.com

Samenstelling

VolkerWessels | Corporate Social Responsibility
Primum bv, Amersfoort
Domani bv, Weesp

Fotografie

Rindert van den Toren
Edwin Westhoff
Geertjan Cornelissen (foto Mascha vd Heuvel)

Drukwerk

Drukkerij Mouthaan, Papendrecht

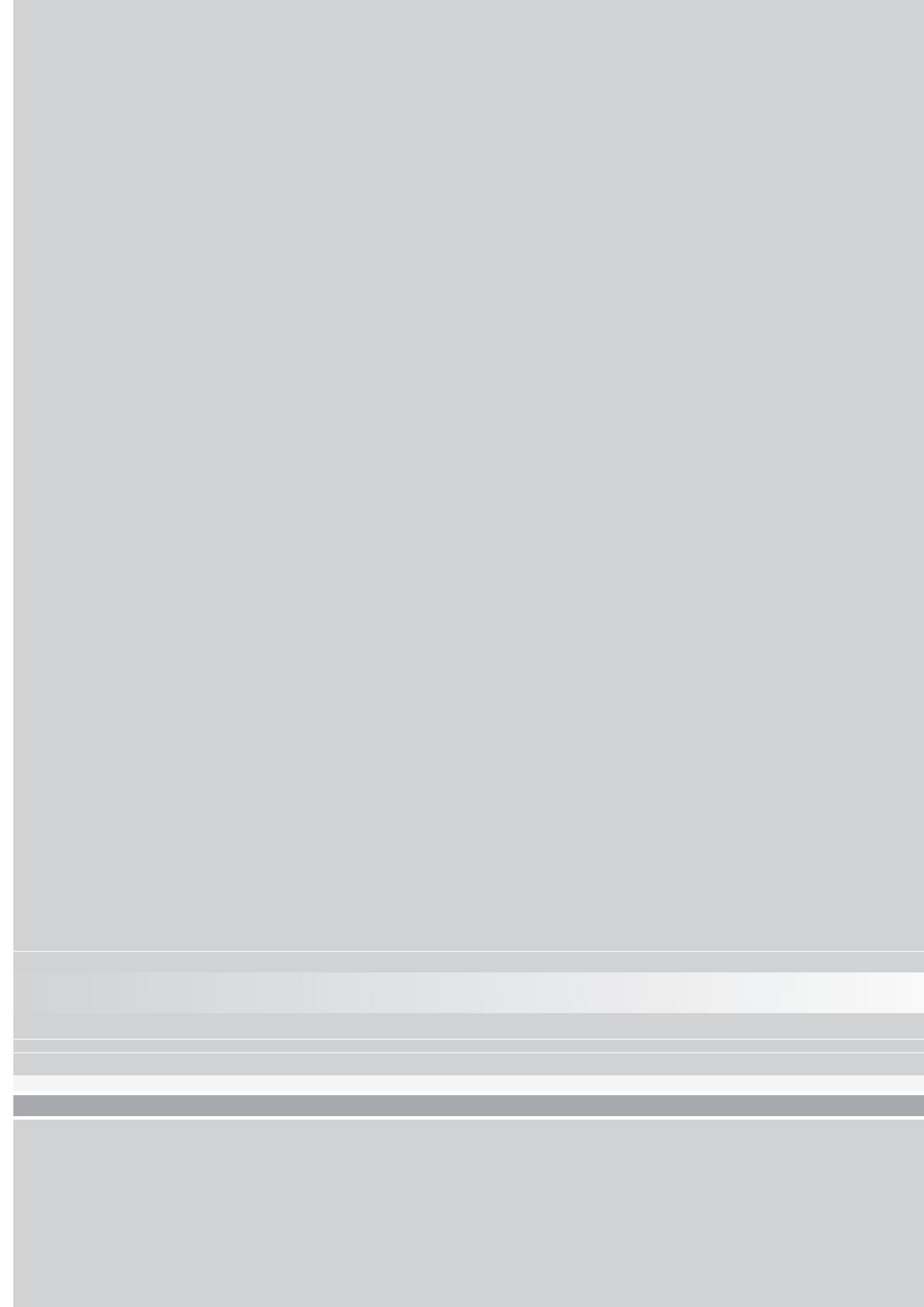
Dit jaarverslag is gedrukt op 250 grams Arctic Volume Highwhite fsc – Mixed 70% (omslag)
en 130 grams Arctic Volume Highwhite fsc – Mixed 70% (binnenwerk) papier.

Publicatiedatum

12 maart 2015 (digitaal)

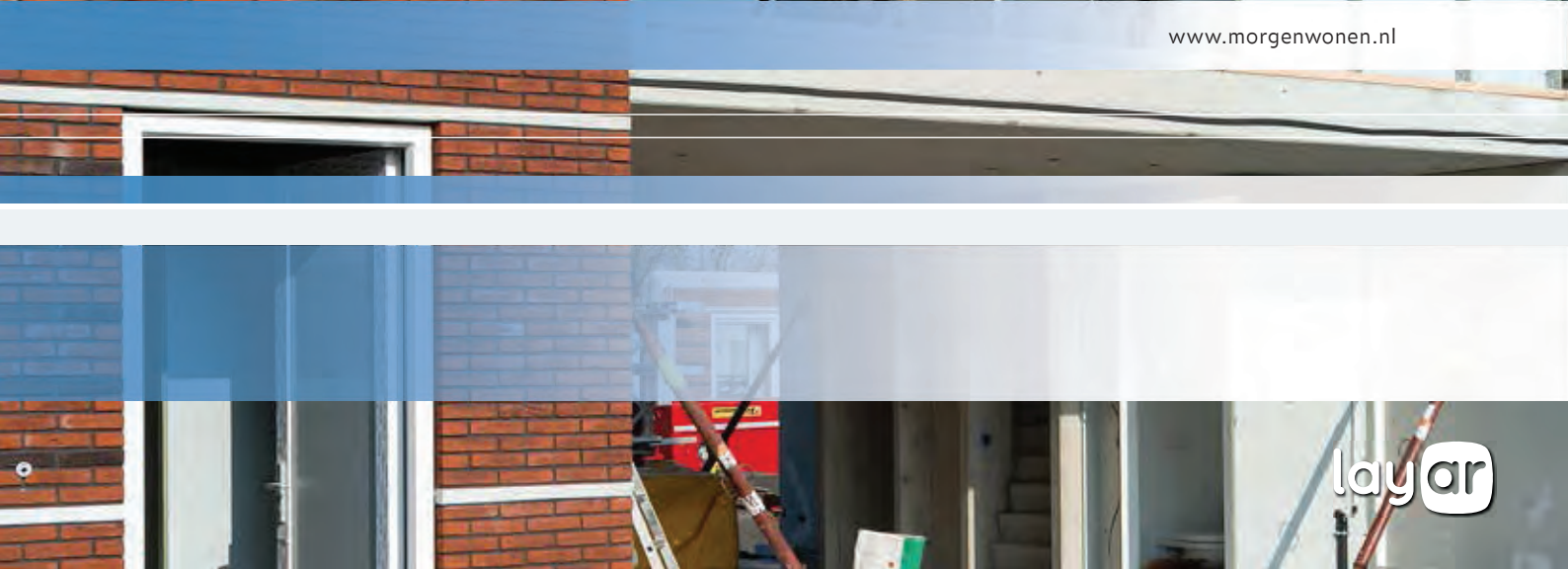

Het Financieel Jaarverslag is beschikbaar op <http://www.volkerwessels.com/nl/financieel/jaarverslag-2014>

www.morgenwonen.nl

layar